Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШОАТТА, 24 ФЕВРАЛЬ, 1990 ШУ. ★ № 23 (7837). ★ Мах 3 кеп.

Мехка къахьегамхошка

Деза новкъостий!

ДукхагIча даькъе мехка а халкъа а кхел шийх тийша йола вай историна хала ха тIаэттача хана шуга кхайк КПСС Центральни Комитет.

Перестройка бахьанце дукхача иттаж шерашка юхьанца политике а экономике а, социальни а духовни а вахаре радикальни реформай наькъа тIа яла, нравственно IоцIенъялара наькъа тIа яла таро хиннай вай обществ.

Демократически процессаш леррагIа дIахьалхашкахьа ухаш латт. Наьха общественни хьинар сомадаьннад, дикагIча оагIорахьа кIоаргга хувцамаш хилар ловш ба уж.

Мехка яьржача дискуссе принципиально дувц вай общество овлангара денз кердаяккхарах, хIара деннара йоакхонаш а эшараш а Iалашдарах. Таханарча вахаре нийслуча дукхача хIамашта раьза дац вай, сагото йит вайга. Къахьегамхой раьза ца хилар мичара хьадоагIа дика кхетаду боахама лерттIа доал ца дара а гIулакх корта болаш ца леладара а, бехктокхам ца хилара а шоашта болча пайданна балхах пайда эцара а факташ царна нийсъяларо. Къамашта юкъера довнаш, экстремизм, социалистически законность а правопорядок а гIожа телхаяр халахеташи кхерам деташка чубессаш тIаэц советски наха.

Оаха дика кхетаду деррига халкъ тоха ца лой, де дезар сиха а бIубенна а ца дой мохк хIанзарча чоалханеча хьалера хьалбоаккхлургбацилга. ЦIаккха ца хиннача тайпара хIанз вайна эш барт а цхьоагIо а, перестройка оагIув хьаллацара нигат, социалистически кердадалара наькъагIа бIубенна дIахьалхашкахьа ухилга.

Цхьаккха дича хилийта йиш йолаш хIама дац перестроечни лозунгаш хьалха а тувсаш, мадарра аьлча, перестройкана духьале ераш, шоашта аьттонаш лехараш, шоай хIама хьалдаккха гIертараш, «ВогIа ве хул дикагIа да» яхача принципагIа шоай гIулакхаш чакх а доахаш, халкъ граждански конфронтацега кхоачаде гIертараш ницкъарбоалийтилга а котбоалийтилга а.

Из деча хана цар пайда эц шеддолчох: халонех а дувлийтача гIалатех а базар ю; низ бара, экономически бехктокхам ца хилара а граждански яхар ца дара а, паччахьалкхении общественни институташта Iоткъам бара тIаьхьех. Наьха эгтара нийрчагIйола оамалаш а инстинкташ а хьалхьеяр, партийни, советски, боахама, правоохранительни органех, вай эскарах доацар а бIеха мел дар а дувцар — из деррига хIамах эхь ца хеташ леладеш да.

Цу тайпарча экстремистски низаша шоай бIеха гIулакхаш леладар бахьанце мехка кIезига хиннаяц манифестацеш, кердадалара лозунгаца дIайолалу уж, хIаьта чакхйоал антисоветски тIахьехамашца, порядок телхаярца, хулиганство леларца, нах бохабарца, царна бала а халонаш а тIаоттаярца.

Бе-беча, демагогаша, политиканаша, леладеча антидемократически гIулакхашца а бокъонаш телхаярца а, цар къамашта юкъе цIур бехкарца, гIожа Iоткъам беш а кхерам тIатувсаш а леладечунца, партийнни советски органашта а цар болхлошта а деморализаци е гIерташ, обществе моастагIал а къизал а, кхерам дIабоаржабе а бIубенна хилар дохаде а гIерташ цар леладечунца вIалла машар хила йиш яц.

Хилийта йиш йоацаш а ла йиш йоацаш а хIамаш да уж. Уж цIенхаштта харцахьа лархIа деза.

20 феврале яьча заявлене тIа СССР Лакхехьарча Совето вай общественни кема оагадайтаргдоацилга дIахайтад деструктивни низашта, хIаьта правительствана, моттигашкарча советски органашта тIадиллад моллагIа митинг Iаьдалаша бокъо елча мара ца яйтара, советски законаш цIенхаштта а лерра гIа а чакхдахара тIехьа чIоагIа тIахьожам лоаттабелга.

КПСС Центральни Комитето хьаллоац Лакхехьарча Совета политически заявлени, ерригa партийни органаш, мехка берригa къахьегамхой тIахьех перестройка оагIув хьаллацара, Iаьдала эгтара лакхерча органо дIадехараш бокъонца кхоачашдара.

КПСС ЦК-ас коммунисташ а парте боацараш а, бохлой, ахархой, интеллигенташ, профсоюзаш а комсомол а, маIанах а кхалнах а, кагирхой а ветеранаш а тIахьех массанахьен массазен закон, демократе принципаш лорае, кегар бе, довнаш гIоттаде, цабезам а моастагIал а хьалхьоаде гIертараш, обществера стабильность йохае ловраш юхатоха. Правоохранительни органаш декхарийла я правопорядок лораярга чIоагIа хьажа, моллагIа антиконституционни гIулакхаш цхьаккха дича а чакх ца далийта, нах лорабе.

Бухсоццача кхьчача тIехьара дош къахьегача сага да. Центральни Комитет теш, къахьегамхоша шоай дикача гIулакхашца, дисциплинаца, бехктокхамца, перестройкана новкъарле мел ечунца а хIама хьакхоллара цун ритм телха мел ечунца а цIенхаштта къовсам лоаттабарца вай парте инициативагIа мехка дIайолаьча эргалонаша толам боаккхилга IалашдергхиларахI.

ХIанзарча чоалханеча хьалера мохк хьалбаккха, экономически дегIаахара, социально унахцIенонна наькъа тIа, хила хьакъ долча вахара боарам тIа из баккха йиш яц бехктокхам а хьаькъал а, законность, дисциплина а, демократи а, хьаьнала къахьегилга вIаши тардича мара.

Социалистически Даьхен духьа, мехка дерригача халкъий, ерригача общества вахара аьттон духьа, хIара цIагIа, хIара дезале ираз хилийтар духьа демократически кхотадалара тIахьех КПСС ЦК-ас.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет

Ветеранашца хинна къамаьл

Укх деношка КПСС обкоме тIемен къахьегамен ветеранашца вIашагIкхетар хилар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара Д. Г. Завгаева. Цо дийцар республике эттача юкъарча-политически хьалах, къамашта юкъерча гIулакхех, республике къестаеш йолча проблемех лаьца. Цхьаьцца кхоачамбоацараш долаш моттигаш яле а дерригнега хьежача юкъараполитически хьал республике во доацалга белгалдир Доку Гапуровича. Къамашта юкъера цатоамаш вай республике ца хилар геттара лоархIаме долга а аьлар цо. Амма, массе къамий доттагIал кхы а чIоагIагIа хилийта дезалга белгалдир хьалхарча секретара. ХIанз социальни дешаш къестадеш да республике. Халкъа эшаш дола товараш арахецара боарам хьалха хинначул дукха лакхагIа ба. Дукха дуккхагIа арахец хIанз гIишлон материалаш. Республике хIанз хьалъечул диазза дукхагIа е лаьрхIар гIишлош, дукхагIча даькъе фусамаш.

ВIашагIкхетаре къамаьл дир ветераний городерча совета председатела С. С. Сидельникова, тIемен, къахьегамен, партен ветеранаша М. Т. Индербиева, В. Ф. Русина, кхычар. Цар йийцар социальни, фусамий проблемаш, къаьстта белгалдир ветеранашта болх бе моттигаш эшалга.

ВIашагIкхетар чакхдоалаш ветеранаша даьча дуккхача хаттарашта жоп делар обкома хьалхарча секретара.

4 марта — Советашка хоржамаш

Гуччахьара къамаьл

Д. Г. Завгаева харжархошца хинна вIашагIкхетар

Грозненски района Алхан-Кала яхача юртарча клубе вIашагIкхетар хилар № 883 йолча Грозненски юртарча территориальни хоржамий округе гIолла РСФСР халкъа депутаталла кандидатаца, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретараца Д. Г. Завгаевца. Укхаза цу юртара нах гулбенна ца Iеш района кхыча юрташкара — Къаьнарча АтагIара, Октябрьскера, Толстой-Юртара, Петропавловская яхача станицера нах бар.

ВIашагIкхетаре эгтара хьалха къамаьл дир окружной хоржамий комиссе председатела А. С. Батаевас. Цо дош делар кандидата доверенни волчоа Лермонтова цIерагIча театра артиста, РСФСР халкъа артиста В. С. Белоглазова. Цо гулбеннарашта кандидата биографи йовзийтар.

ТIаккха дош делар РСФСР халкъа депутата кандидата Д. Г. Завгаевна. Цо дIайовзийтар ший хоржамашта хьалхара платформа. ХIаьта цу юкъе яр перестройкас республика хьалхашка оттаяь идеологически, экономически, социально-культурни проблемаш.

Белгалъяьха планаш кхоачашъяр республикерча общественно-политически хьалах тийша да, аьлар Д. Г. Завгаевс. Наха хьинарерча вахаре дакъа лацар — из дика гIулакх да, цхьабакъда, цхьаццайолча моттигашка районаш, юрташ наьха тайпашка хьежжа екъалуш йоагIа. Цунга хьежжа уж кадрови дешаш къестаде, ресурсаш дIа-са екъа гIерт. Уж эгIазвугаш хIамаш да, аьлар Д. Г. Завгаевс, тIаккха шийна хетар «Ше леладер фуд ца ховр тувлалу» аьнна халкъа кицаца белгалдаьккхар. Халкъий доттагIал лораде деза.

Д. Г. Завгаева программа шоллагIа кардинальни дош — сага йоакхо яр. Тахан массане ювцаш йола республике хьаIайна проблемаш белгалъяхарах гIулакх далац, уж къоастае еза. Эффективни гIа баьккхаб унахцIено лораяра материально-технически база чIоагIъяра хьакъехьа.

Экологически проблема къоастаяра хьакъехьа де деззараш тIаийдеш латт. Ден повестке — мехкдаьтта чакхоахача предприятешта реконструкци яр, керда промышленни предприятеш хьаяра программага юха хьажар, Гудермесски биохимзавода перепрофилировани яр. Паччахьалкхено хьакъоастаяь капитальни вложенеш юрташка зIамига производстваш хьаяра дIаухийтаргья, цо эзараш нах балха оттабара гIо дергда.

Социальни проблемаех керттерчох цаI — нах чуIе фусамашца Iалашбар. Укх шера юрташка хьалхарча шерашка даьчул 6-зза дукхагIа чуIе цIенош хьалдергда.

ВIашагIкхетаре къамаьл деча Алхан-Кале вахаш волча А. Б. Ардашева, Грозненски газ чакхйоахача завода инженера Л. А. Симбаева, «Загорский» яхача совхоза арендатора С. Ю. Гайтемирова, Горячеводски УБР партийни организаце секретара П. С. Довженкос, къахьегамен тIемен ветераний районни совета председатела Д. Э. Энаева, иштта кхычар РСФСР халкъа депутаталла кандидата Д. Г. Завгаевна ловпаш даьхар, Грозненски районе хьаIайна проблемаш ма хулла сихагIа къоастаяр дехаш наказаш делар. Царех керттердар — лаьттан тIа цун бокъонца вола да чIоагIвар.

Нахаца дагабувл

Вай республике шерра чакхйоаккхаш я РСФСР, НГIАССР, моттигерча Советий депутаталла кандидаташ юрташка, предприятешка, учрежденешка, дешара заведенешка шоай харжархошца вIашагIбеттабалара кампани. Ховш ма хиллара, уж вIашагIкхетараш цхьайолча хана чIоагIа ира чакхдувл. Из дувзаденнад наха массехк кандидата юкъе шоай лоIам кхоачашбе могаргдар хьахаржа гIерташ хиларца. Укх деношка совхоз-техникума дешархошца, педагогически коллективаца цу тайпара вIашагIкхетар хилар № 136 йолча Сунженски къаман-территориальни хоржамий округе гIоллара РСФСР халкъа депутаталла кандидатий.

Шоаш болча хьоашалгIа баьхкача депутаталла кандидаташка моаршал а хоатташ, уж дIа а бовзийташ къамаьл дир совхоз-техникума партийни организаце секретара Котиев Беслана. ХIаьта харжархошца дагабовла, шоай хоржамашта хьалхара программаш йовзийта лаьрхIа укхаза венавар цу округе гIолла депутаталла ворхI кандидатех виъ: Костоев ИбраьхIим, Алеев Шамиль, Хашагульгов Илез, Костоев Беслан.

Эггара хьалха дош делар Костоев ИбраьхIима. Цо ший хоржамашта хьалхара платформа йовзийташ белгалдаьккхар, ше мамогга наьха вахар тоаде, цар хьашташ кхоачашде хьожаргхилар. Иштта И. Костоевс ший программа тIа керттера а лоархIаш дийцар ГIалгIай автономи меттаоттае езаш хиларах, цу даькъе низ ца кхобеш къахьегаргхиларах.

ТIаккха харжархошка ший программа йовзийтар Ш. Алеевс. Ше кооператор хиларах тарра, берригa теркам кооперативни болам шерра дегIакхувлара тIабсрзабир цо. Кандидата белгалдаьккхар, нагахьа санна, вай лаьтта бокъонца ахархошка дIа ца лой, нах ялатаца, дулхаца Iалашбара декхар къоасталургдац, аьнна. ХIаьта из дара доалахьенах дола Закон тIаэца деза. Из гIулакх кхы тIехьа даккха йиш яц.

Цул тIехьагIа къамаьл даьча депутаталла кандидата Хашагульгов Илезас гулбеннарашта массехк документ довзийтар. Царна юкъе дар кулакашца къовсам лоаттабаьча шерашка нохчий а гIалгIай а 8—10 эзар дезал кхычахьа дIабахийта оттабарах дола Указ. Иштта цу хьакъехьа Сталина яйта хинна телеграмма. ДIахо къамаьл деш цо аьлар, ховш да 30—40-ча шерашка бехк боацаш дукха гIалгIай, нохчий набахта чубийхкалга, топаш йийтталга, цар Советий Iаьдалах бола тешам боабе гIийрталга. Бакъда, из халкъа моастагIий вIаштIехьдалазар. Цудухьа, вай дага кхаба деза деналах ца бохаш, шоашта хетар майрра дIаоалаш хьабаьхка вай дай.

И. Хашагульговс ший программа тIа керттера лоархIаш дийцар динах тешаш болча наьха кхычарна санна шоай культа гIулакхаш леладе бокъо яккха, студентий йоакхо е хьожаргхиларах.

ТIаккха гулбеннарашта хьалхашка къамаьл деш Костоев Беслана белгалдаьккхар, Къулбаседа Кавказа регионе лоархIамеча аспектех цаI къамашта юкъерча гIулакхий проблема йолга. Из хеттача бесса къоасталургьяц, нагахьа санна, хIара халкъо эттача хьала боагIача беса мах а беш, гIулакхаш ца леладой. Тахан гIалгIаша шоай автономи хьае безам болаш, харцахьарча наькъаца царгара дIадаьха шоай лаьтташ хьадийхад, аьнна, хIирий эгIазбаха бокъо яц. ХIана аьлча, сага садаха фо эшаш санна, гIалгIашта шоай лаьтта, автономи эш. ХIаьта цар дикача доалахоша санна из хьаеча новкъостал де, шя къам барта дахаргдола хIама де деза. ДIахо цо аьлар, ГIалгIай автономи хьаяра дош керттера а лоархIаш, РСФСР парламента хьалхашка хьоргда аз, нагахьа санна, сох депутат хуле. Иштта са балха керттерчарех цаI хургда аьккхий проблема къоастаелга. Экономика дегIакхувлача даькъе керттера теркам тIаозаргба рынканен паччахьалкхен секторан гармонизаци елга. Уж шоайла вIаши нийс ца дича гIулакх лерттIа дIагIоргдац. Цул совгIа, доазол дехьара фирмаш юкъе а озаш, туризм дегIакхувла еза. ХIана аьлча, цигара хьанийцача валютас вай промышленни предприятеш дикача оборудованеца Iалашъеча гIо дергда. Цул совгIа, школашка Iарбий мотт Iомабелга юкъедоаладара сайна могар дергла.

Гулбеннарий теркам тIаозаш къамаьл дир Костоев Беслана доверенни йолча Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета доцента Парчиева Парас.

Цул тIехьагIа депутаталла кандидаташа шоашка харжархоша даьча тайп-тайпарча хаттарашта жоп делар.

М. БАРАХОЕВ.

ГРОЗНЕ ХИННА МИТИНГ

Селхан, 23-ча феврале санна, дукха нах гулбеннабацар город Грозне В. И. Ленина цIерагIча майдан тIа цIаккха а. Укхаза цу дийнахьа хилар цхьаккха бокъо йоацаш нохчийи гIалгIайи халкъаш сталински репрессеш еш Iодахьийтача хана байнараш дагабохара хетаяь митинг.

Iуйрийна итт сахьат даьлча митинг хьайийллар Грозненски горисполкома председатела заместитела нов. Музаева. Цо хьакхайкадир сталински репрессеш еш Iодахьийтача хана байнараш дагабоха укхаза иттаж эзараш нах баьхкалга: дуккхача къамий викалаш, город Грознерча, республикерча къахьегама коллективай викалаш, неформальни организацеш, дина викалаш, республика партийни, советскии органий кулгалхой.

Къамаьл де дош делар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара Д. Г. Завгаевна. Нохчийи гIалгIайи къамашта боккхача балан да 1944 шера февраль бетта денош. ТIеххьарча хана республикански газеташ тIа арайоахаш я 30—40-ча шерашка а 50-гIа шераш долалуш а лийцача наха реабилитаци ярах йола спискаш. Оаша зийна хургда царна юкъе ба ахархой, болхлой, боккхий нах, дуккха бераш дола ноаной. Кхыча тайпара аьлча, сталински репресси машинах кIалхарваьлазар цхьаккха а.

ДIахо цо белгалдаьккхар, перестройка мехка шерра яьржа, кIоарглуш йоагIилга. ХIанз вайна массанена хьалхашка латтар цхьа декхар да вай вахар иразе хилийтар, халкъашта юкъера доттагIал чIоагIдар. Цу даькъе республикера хьал во дац.

Къамаьл чакхдоалаш Д. Г. Завгаева дийхар байнараш дагабеха цхьан минота митинге сатем оттабар.

Цул тIехьагIа дош делар Нохч-ГIалгIайчен бусалба ди лелаберий кулгалхочун, къаьдийна Газабаев Шахьид-Хьажийна. Цо дIакхайкадир республика 46 маьждиге сталински репрессех байнараш дагабохаш тахан рузбаш дергхилар. Байнарий синошта гешт дехаш, къахетам бехаш Шахьид-Хьажа дуIа дир митинге.

— Далла хоастам ба тахан вай вIашагIкхийтта, воайла вIаши бIарахьажа йиш йолаш. Вай баркал оал, из таро вайна еннача М. С. Горбачевна. Иштта баркал оал нохчийи гIалгIайи халкъаш мехкара а даьха Казахстане, Средни Азе Iодахьийтача хана, цар йоккха халон моцален тIакхаьчача хана вайна новкъостал даьча казахий, эрсий, немций, дуккхача кхычa къамашта, — аьлар Экажкъонгий-Юртарча маьждига имама Измайлов Iаддал-Хьамида.

Митинге боккха чулоацам болаш къамаьлаш дир СССР халкъа депутата, СССР Лакхехьарча Совета члена С. Хаджиева, республика парте, тIемен къахьегамен ветераний совета председатела В. Филькина, экономически Iилмай доктора, профессора Р. Хасбулатова, Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета доцента, ГIалгIай автономи меттаоттаяра гIалгIай халкъа шоллагIча съездо вIашагIъеллача Оргкомитета члена Парчиева Парас, информальни организацей, халкъа фронта викалаша, дуккха кхычар.

Митинге тIайийцар резолюци, иштта къамаш барта а долаш дахара тIахьехаш дола кхайкарал.

Митингах йола отчет кепатохаргья.

Сагота письмо

ХIАНА БОХАБАЬБ КХУВРЧ?

«Хьамсара редакци, тхоай оаз дIахозаш а тхоаш теркал деш а кхы саг ца кораваьчул тIехьагIа язду оаха ер каьхат. Хов тхона газет юххера дош оала «кхелахо» воацилга а «юхаметтаоттае Iайха толхаяь нийсхо», аьнна, харцйолча оагIонна команда яла йиш йоацаш долга а. ХIаьта а тха бала мехкага дIа ма кхайкабергбий Iа.

Цу тIа, тхоашта юкъерча цхьан сага, е ер каьхат яздеча наха хинна бохам а зе а дац оаха дувцар. Ерригача тха района доккха зе дала мегаш хIама да из. Вешта, дала мегаш аьлча а, хIанзле цох даьннар а да бIаьш, эзараш сомашца дагарде йиш йолаш.

ХIаьта морх йоацача сигала ди тохаш мо хиннар укх тайпара да (дош алар духьа яхаш дац «ди тохар», хIана аьлча района цхьаккха партийни, советски, боахама органаца дага ца боалаш, ца хоатташ даьд из хьадаьчар). Газет дешарашта а дагадоагIа хургда застойни шерашка Наьсарера ахархой мел хала хьувзар трактора е нохара эша оатхал лохаш Грозне хьал-Iо машинаш хеххаш. Юххера а перестройка йолаеннача хана 1986 шера тхоай районе духхьала совхозий техника эшаш йола хIама Iалашъе, аьнна, агроснаба база йиллача тIера яьлар тхона из хало. Дикка айбир цу гIулакхо района технически низ. Хьалха дуккхача шерашка цхьацца-шиша оатхал эшаш лаьтта тракторaш а кхай тIа яьлар, сагото ца дезаш шоаш хьа а яй бригадашка Iойохкар снабженцаша тхона эша хIамаш. Бакъда, хIанз «сов аттача ваьккхача мегаргвац ахархо», аьлча санна, дIаьккхай тхогара из паргIато. Ер письмо яздалехьа дукха лийннад тхо цу гIулакха дух тIа дувлаш. ДIа-хьа хаьттача, цецбувлалга мара района органашка а дац тхога хьаоалаш хIама, хIаьта снабженцашта а хац шоашкара «ворда» дIа хIана яьккхай. Царна ховра цаI да: дIадахача шера 18 августе Наьсарера агроснаб дIакъовла, аьнна, республика Агропромера шоашка приказ деналгеи, цу хана денз совхозашта кхыметтел шоашка йолаш яраш а тIехь запчастеш дIаяла йиш йоацаш бисалгеи. Бакъда, тхона, района механизаторашта, инженерно-технически болхлошта дика хов из база укхаза мел эшаш яр а цо тхона фу новкъостал дора а. Тхона дага йоагIа района совхозашкара хIама ца эшшаш хIара денна 5—8 грузовой машин оахоша Грозне цу хана хиннача «Сельхозтехнике» хийхка ха. Цу тIа шофера уллув инженер е механик вагIа везаш а хулар бIарччача дийнахьа шиъ балха тIара а ваьле. Из а хIама дацар, уж машинаш дукхагIча даькъе яьсса юханха ецаре.

ХIанз юха а из тIуралг доладеннад. Фент эшача хана а Грозне машина яхийта езаш хул тхо.

ХIаьта а цIи яьнначул тIехьагIа еттача фатах мо мара кхы пайда хьабоалаш а эргало хулаш а хIама дац цу хьакъехьа. Шозза вIашагIа а кхийтта ма йохае, дIа ма къовла из база, яхаш района АПО совета заседанешка яь решенеш а республика Агропроме Iояхьийтачахьа Iимад йоацаш ядаш я. ХIаьта тхо хьалха мо лоалахошкара сагIа дехаш лел, техникана ремонт еш боахкача механизаторашта дIаяла хIама а йоацаш.

Цецдаьннад тхо: тахан парте а правительства а — ахархочунгахьа юхь ерзае, фу эш хьажа, цунна гIо де, яхаш хьакхайкадеча юккъе, иззал зе деш дола хIама чакхдаьккхачарех. ХIаьта а, мел Агропрома из новкъа дале а, тхо теш, сатувс оаха из кхуврч ца бохабеш битарга. Цу тIа, хIанз арендаторий зама йолаеннача хана-м вIалла ца хилча а баргбац из республика столицана гаьна уллача тха районе.

С. ОЗИЕВ, арендатор,
М. ГАЗДИЕВ, МТМ заведующи, («Назрановский» совхоз),
Т. ГАЙТОВ, арендатор,
С. ТУМГОЕВ, механик,
Х. АЛБОГАЧИЕВ, МТМ заведующи («Экажевский» совхоз),
Д. ЭСМУРЗАЕВ, бригадир,
А. ТУТАЕВ, керттера инженер,
М. АУШЕВ, бригадир («Маяк» совхоз),
Л. ЕВКУРОВ, № 3 йолча бригада бригадир,
З. ГАДИЕВ, МТМ заведующи,
Х. ГЕЛИСХАНОВ, механик, («40 лет Октября» совхоз),
У. ДАУРБЕКОВ, бригадир.
М. КИТИЕВ, звеньевой,
М. ЕВЛОЕВ, керттера инженер (совхоз-техникум),
А. БЕКОВ, мехколонна начальник,
В. ХАНТЫГОВ, керттера инженер («Назраньагропромхимия»).
С. ТУМГОЕВ, АПО керттера инженер».

РЕДАКЦЕГАРА: Района ахархошта цу гIулакхах боккха цатоам хиннилга бакъ да. ДIа-хьа мел вахача метте (бригадашка, мастерскешка) из мара дувцаш хIама дац. Ремонтни балхаш а дикка тIехьадисад хьалха укх хана хинначарга диллача. ДIакхайсача аьшкашта юкъера тиша оатхалаш а лехаш, ю цхьайолча моттигашка тракторашта а кхыча техникана а ремонт.

Из агроснаб районе дIакъовлар бахьан ховш дац: зе даьд цо е къоал даьд, приписках яь хIама да цига е снабженцаш мела ба? Из а е вож а дац. Совхозашта а пайда беш, шийна а пайда беш хьаенай из база хIанзалца. Къаьнача, хьал долча организацей а цкъаза вIаштIехьдаргдацар цо хьалъе йолаяь башха производственни а административни а корпусаш урагIъяхийта. Шоаш баьча пайдах 240 эзар сом дIа а дахийта, яьй уж гIишлош. ХIаьта а пайда бий гIаьхха баха болабеннача царна Iаькъа IотIатехача...

Цхьаькха а лов белгалдаккха. Перестройка законагIа даь хIама хетац сона цох. Нагахьа санна цу законах издаьдалабе, нахаца дага а баьнна, района из мел эш, цох ахархошта а Iаьдала а фу пайда боал тахка а техка мара дIакъовларгьяцар из.

Сона сайна цу историех хетар укх тайпара да. Цкъадале, ца бохабича бакъахьа бар хIаьтта когашта отта мара ца болабенна къона боахам (района из мел эш — дувца дезаш мичад). ШозлагI-дале, республика Агропрома председатель М. А. Арбиев наьсархой дехар теркал а даь цу дешага юхахьожаргва, аьнна, хет. Наьсарен механизаторашта боккха кхаъ хургбар из дош дикагIча оагIорахьа къоастадича.

М. ЗАНГИЕВ, тха собкорр

ЛаьрхIар кхоачашду

ШийтталагIча пятилетка диълагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра доккхий декхараш тIайийцад «Чечингавтотранс» производственни территориальни объединенена чуйоагIача грузовой автотранспортни предприятей коллективаша. Царех дукхагIъяраша дизза кхоачашду шоаш денна дош. ДIабахача январь бетта халкъбоахама мовхьаш дIахьа дахьара план 153 процент кхоачаш а яь, яхье хьалхара моттиг яьккхай Сулумов Руслан керте латтача автоколонна - 1436 йолча водителаша. Цар цу юкъа планагIа лаьрхIачул тIех дIа-хьа дихьад 25 эзар тонн халкъбоахама мовхьаш.

Хьинаре къа а хьегаш, шоаш укх шера тIайийца декхараш тIехкхоачашдеш ба Азамов Ваха керте латтача междугородни перевозкай Грозненски автотранспортни предприяте водителаш. ДIабахача январь бетта задани 112 процент кхоачаш а яь, планал тIех пал дIа-юха дихьар 1700 тонн халкъбоахама тайп-тайпара мовхьаш. Цу юкъа доагIачул дукхагIа кходаьд цар дизельни доагор а. Шоай производственни хьокхамаш лаьгI ца долийташ къахьег укх февраль бетта а.

Иштта дика болх беш я дукха ха йоашаш вIашагIъеллача № 2 йолча автотранспортни предприяте коллектив а. Цо халкъбоахама мовхьаш дIа-хьа дахьара задани 113,3 процент кхоачаш а яь, планал тIех дIа-юха дихьад 1600 тонн мовхьаш.

НГIАССР халкъа депутаташ харжара йолча Центральни хоржамий комиссе

НГIАССР халкъа депутаташ харжара йолча Центральни хоржамий комиссе харжархошка дIахойт «НГIАССР халкъа депутаташ харжарах» долча НГIАССР Закона 34-ча статьяга хьежжа шо еннача заявленегIа № 160 йолча Мескер-Юртовски окружной хоржамий комиссе регистрацена юкъера НГIАССР халкъа депутаталла кандидат Магомадов Хамзат Магомадович юхаваьккха хилар.

Депутаталла кандидаташ

НАЬХА ТЕШАМ БОАБЕРГБАЦ

«Грознефтехим» яхача Iилман-производственни объединене коллективо РСФСР, Нохч-ГIалгIай АССР, Грозненски городской а Заводской районий а Советий халкъа депутаталла харжара 29 кандидат оттаваьв. Ховш махклара, цу объединене кулгалхо С. Н. Хаджиев. СССР халкъа депутат а СССР Лакхехьарча Совета член а ва. Ира чакъовсаме лькхар цо мехка лакхерча Iаьдала органе хила бокъо. Цу хоржамашта хьалхарча компане а уж долча хана а хьинаре дакъа лаьцар ерригача объединене коллективо, шоай кулгалхочун толам Iалашбеш. Цудухьа, майрра ала йиш я, «Грознефтехиме» болх бераш хоржамаш чакхдахара традицеш йолаш нах ба, аьнна. Цу хьакъехьа шин тайпара опыт Iоаьй цар.

Укх деношка тха корреспондента къамаьл хилар цу объединенена чуйоагIача Грозненски Iилман-тохкама института исполнительни директорца, РСФСР халкъа депутаталла кандидатаца Паташников Григорий Львовичаца, керттерча инженераца Нохч-ГIалгIай АССР халкъа депутаталла кндидатаца Кадиев Хусаин Магомедовичаца, установка начальникаца горсовета депутаталла кандидатаца Льянов Ахьмада Борисаца, соцкультбыта отдела заведующеца горсовета депутаталла кандидатаца Евлоев Салмана Ахьмадаца.

Корр.: Дукха ха йисаяц хоржамаш хила. ХIара кандидат харжархошка ший программа дIайовзийташ нахаца дагавоалаш, цар дехараш дIаяздеш ва. Мишта вIаштIехьбаьккхаб оаша из болх?

Г. Л. Поташников

Паташников Григорий Львович ваьа 1949 шера, КПСС член а технически Iилмай кандидат а ва из. Цо язбаьб 50 Iилман болх, дукха изобретенеш яьй. ХIанз Ерригсоюзни заочни финансово-экономически института 3-ча курсе дешаш ва Паташников.

«Грознефтехим» НПО ГрозНИИ исполнительни директор хиларал совгIа, из къахьегама коллектива совета председатель ва. Нахаца товш хилар, ше денна дош кхоачашдар, кердадар Iомадара тIаькхувш хилар — уж оамалаш йоахк цох.

РСФСР Iаьдала лакхерча органе хоржаш согара дIанийккхача кхы а шиъ ва: директора заместитель В. П. Прокофьеви ПТО кулгалхо В. А. Дулини. Соца цхьана № 881 йолча Ленински территориальни хоржа м и й округе гIолла чакхвоалаш вурийтта кандидат ва. ДIа уйла ел оаша, мел чоалхане никъ ба тха бе безар. Цудухьа тахан хала да котало йоккхаргъяр малав ала. Сона хетачох, хьалхарча туро дош къоастадергдац.

Хоржамаш атта хургдоацилга кхета а деш, ханнахьа царна кийчо е болабелар объединене коллективо оттабаь беррига кандидаташ. ХIаравар къаьст-къаьста ший гIулакх чакхдаккха а ца гIерташ, массане цхьана, г. Грозне харжархошка кхайкарал дир оаха. Цун чулоацам иштта ба: «Мохк халача хьале болча хана юкъедаьхкад тхо хоржамхошта хьалхарча къовсама. Тхи шу гаргга йолча ханна экономически политически системашка еча эргалонаша сатийсача доазонашка йигаяц вай общество, халкъа сатем кхоачалуш латт. Мехка экономика кризисни хьале я. Административно-бюрократически машина йохаш латт. ХIаьта керда боахама система хьахила хIанз а гаьна да. Дале а, тIехьатетта доалахьенах, лаьттах, социалистически предприятех дола законаш тIаэцилга. Перестройка хIалакхургья, нагахьа санна оаша Россе а Нохч-ГIалгIайчен а парламенташка моттигерча Советашка цIена, бехктохкаме, овлангара денз хувцамаш дара тIехьа бола нах ца хорже. Тхо тIехьа да партена нийсса бокъонаш йола партийни боламий фронт шеръяра, парте монополи дIаяккхара, Iаьдал халкъага дIадалара».

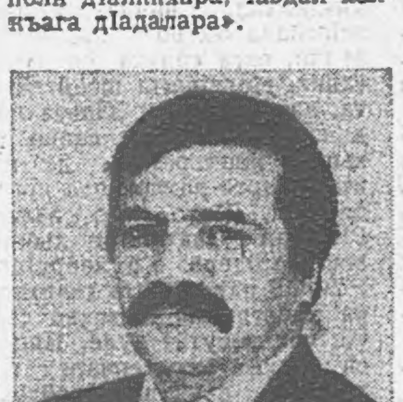

Х. М. Кадиев

Кадиев Хусаин Магомедович 1949 шера ваьв. Грозненски мехкдаьтта институт чакхъяьккхачул тIехьагIа «Оргнефтезаводы» яхача союзни конторе, А. Шерипова цIерагIча ГНПЗ къахьийгад.

1981 шера Кадиевх ГрозНИИ воккхагIвола сотрудник хул. Цо дакъа лоацаш кийчъяьй вай мехкара а дезол арахьара а цхьайола технологически процессаш. «Болгаре мехкдаьтта чакхдакхара промышленноста отличник» яха цIи лелаю цо.

Ши шу хьалха технически Iилмай кандидат хул цох. Шийговзал дIахо тIоаргве лаьрхIа ва къона Iилманхо.

Кхайкарала цхьайола тезисаш белгалъяьхай парте XXVIII съездага йолча КПСС ЦК Платформа проекта тIа. Цига дувц СССР Конституце 6-ча статья тIа хувцамаш де дезаш хиларах, юкхьанцарча партийни организацей лоархIам айбарах. Iаьдал биззача боараме Советашка дIадаларах. Цхьабакъда, хIанзарчоа уж лоархIаме гIулакхаш каьхата тIа мара дац. Хьалхарча хана а дукха дувцар вай хоза дешаш. ХIаьта уж чакхдаха, кхоачашде дицлора.

Сай хоржамашта хьалхара болх аз дIахьу, къахьа дале а, бакъдар дувцарца. Вай общество дегIайоагIача новкъа сийрда оагIонаш хинна ца Iеш, дукха да кхоачамбоацараш, гIалаташ, деформацеш. Вай мехка я эггара йоккхагIйола Iаламан гаьнзаш, промышленни мощностaш, Iилман потенциал, дукха да беркате лаьтташ. Цхьабакъда, бизза пайда эцац царех, хIана аьлча, цаьха инициатива IотеIаю уравниловкас, боахам во лелабаро, бехктохкаме боацача кулгалхоша.

Цхьабараштa йицъеннай «хIаранегара — хьинарга хьежжа, хIаранена—къахьегарга хьежжа» яха социализма экономически принцип. ДукхагIа кхоач рузкъа наеттарашка, къоалаш дерашка, цIена боацача наькъаца доккхача гIулакхаш тIа кхаьчарашка, кхааш ийдерашка, базар ерашка. Цудухьа аз ях: вайна эшац вай мохк сагIа дехача дIакхоачабаь, вай кхалнах ла йиш йоацача хьалашка оттабаь, наьха хьал-таро йохаяь командно-административни система. КIезигагIа е дукхагIа хилар мара доацаш, из уйла йолаш ба объединене коллективо оттабаь беррига кандидаташ.

Б .А. Льянов

Льянов Ахьмада Борис ваьв 1935 шера, парте ваха 23 шу да. Къахьегама никъ дIаболабаьб Северо-Казахстански областе.

Институт чакхъяьккхачул тIехьагIа болх баьб СССР 50 шу дизара цIерагIча химзаводе, В. И. Ленина церагIча ГНПЗ, «Грознефтехим» НПО Опытни заводе.

Шийна тIадилла декхар дизза кхоачашдеш хьавоагIа Льянов. Из ва завода партбюро секретара заместитель, халкъа тIахьожама группа член.

Аз дукхагIча даькъе теркам тIабохийт къамашта юкъерча гулакхашта. Парте XXVIII съездага йолча КПСС ЦК Платформа проекта тIа керттерчарех цхьа дош да из. Сталинизмо а общество дегIаухачара, сеца лаьттача хано а цу хьакъехьа дукха проблемаш хьаIоаьй. Цунна дола тешал — Азербайджан, Армени, Узбекистан, Тбилисен, Душанбеи хинна ийрча хIамаш.

Ира латт ГIалгIайчен автономи меттаоттаяра дош. Укхаза цхьаккха компромисс хулга дац. НизагIа хIилаца дIадаьккха лаьтта, юрташ, Бурон дакъа гIалгIашка юхакхача деза. Кхоачам болаш да хIанзалца дийтта са, лайна бала, текха Iазап. Автономи меттаоттае, яхаш гIалгIаша ду дехар нохчий халкъацара вошал толхаде, цунцара дIакъаста гIертилга дац. Мишта толхаду из, нагахьа санна вай уйлаш, нигат, оамалаш, гIулакхаш цаIаш хилча? Цул совгIа, кхыча къамашца хийра баргбоацаш а царца цхьан фусаме баха ховргдолаш а ба гIалгIай. Цхьабакъда, шоай цIагIа хьаьший хила раьза бац уж! Цу тайпара эхь тIаэцаргдац цар шоашта. Шераш дIа ме ух кIоарглуш йоагIача човна дарба де деза ха хьатIакхаьчай.

Ала йиш яц духхьал из цхьа дош мара са программаца дац, аьнна. Мехка дедезараш дукха да, цунга хьежжа дукха да Советашта хьалхашка латта декхараш а. Се депутат хорже, цу хьакъехьа болх бергба аз.

А. С. Евлоев

Евлоев Салмана Ахьмад 1959 шера ваьв, 1985 шера КПСС мугIарашка вахав. Итт шу хьалха Нохч-ГIалгIай пачхаьалкхен университет чакхъяьккхай. Къахьегама никъ дIаболабаьб 1980 шера, юкъерча школа хьехархо волаш. Советски эскаре гIулакх деш хиннав. Цигара цIавенав эпсара чин долаш

Ши шу да из «Грознефтехим» НПО балха этта. Цу юкъа новкъостaшта юкъе сий даьнад цун. ГрозНИИ профкома членалла хержав Евлоев.

Бориса яхачоа тIехьа ва со, харцонца дIаьккха автономи меттаоттае еза. Из дош къоаста ца дой, гIалгIай халкъа кхоане баьде хургья.

Хоржамашта хьалхара сай болх аз тIаберзабаьб соцкультбыта дешашта. Цу хьакъехьа объединене коллектива хIанзле карагIдаьннaчох массехк дош аргда аз. Боахама способагIа хьалъеш я нах баха фусамаш, деша даха ха йоацача берашта маэшa моттигаш я берий бешашкен яслешкен, къахьегамхой хьаштaш кхоачашдара Кисловодск яхача городе хьайийллай шиъ санатори. Тоъал тоадаьд кхалнаьха балхен бытен хьалаш.

Корр.: Депутаталла кандидаташта юкъе дикка дукхагIбараш кулгалхойи керттера специалисташи ба, геттара кIезига ба болхлой, ахархой. Гуш да из шун спискашка хьежача а...

Кадиев: Кхеташ вац со цу тайпара нах къестабарах. Тахан инженер валé а, селхан болхло волаш къахьийгад аз. Мехкдаьтта институт чакхъяьккхачул тIехьагIа А. Шерипова цIерагIча завода цеха начальника заместитель, цеха кулгалхо, керттерча инженера заместитель, керттера технолог хиннав. Ши шу хьалха технически Iилмахой кандидата диссертацена защита яьй. Из дерригa а укх шин кулгаца хьадаь да.

Паташников: Кхы цхьаькха а да белгалдаккха дезаш; моллагIволча сагах депутат хила йиш яц. Кандидаталла оттавергва, депутаталла хоржарг а ва, удостоверени кисa а долларгда, сессешкен заседанешкен таккхалча вагIаргва, цхьабакъда, визза депутат хургвац. Цу тайпара масалаш ког дIа мел баькхача дар хьалха. СССР халкъа депутата С. Н. Хаджиева яхачох, хIанз мехка лакхерча Iаьдала органе барех 25 процент бараш мара бац шоай декхарех бизза лоархIабеш. Вожаш дукхагIча даькъе статисташ ба. Цу тайпара «депутаташ» зале Iоховша а бий, шоашта ловртовр дора хьалха хиннача хьакимаша. Иштта хиннадецаре, мичара боагIаргбар сталинаш, брежневш, черненкош, кхыбараш?

Евлоев: ГIалгIай поэта Хь. Муталиева аьннад: «Яхье веце депутат, цунга кхаьчар делхаш латт». Нийса аьнна дешаш да уж. Депутаталла харжа веза инициатива йола, бакъдолчоа тIера варгвоаца, харцчунца оагIув булларгбоаца, наьха дехараш кхоачашдергдола саг. Оаша хоаттаргда: мичахьара бахьаргба цу тайпара бараш? Хьалхехбе беза уж, дерригa халкъ дIаоарцагIа а даьнна.

Корр.: Республикерча дукхача депутаталла кандидатий программаш йийшай аз. Царна юкъе цхьаккха кораьяц сона экологически проблема ца ювцаш.

Льянов: Дувцанза даргдоацар ца дувцаш дита йиш доацар ца дувцаш дита йиш йий? Республика, Грознен экологически хьал тIа-тIа кхерамегIа хулаш доагIа. Фона, хишта, унахцIенонна зе деш йола предприятеш городера ара ца яьхача яргьяц. Iилман-технически прогрессана карагIдаьннарех пайда эца беза экологически цIена производстваш хьаеча.

Кадиев: Горсовете депуташ дукха хIама де йиш йолаш ба городе лостам хилийтара. Сона хетачох, арендага яха еза коммуникацеш, инженерни сеташ лелаеш йола предприятеши организацеши. Из балха форма дика я наькъаш тоадеча, гаьнаши баьцовгIаши дIайогIача. Бокха пайда баргба городера домоуправленеш боахама расчетага яьхача. Из де таро лургья квартирех доагIа ахча цар доалахьа дитача. Нагахьа санна се депутат хорже, цу хьакъехьа къахьегарга аз, цу гIуланкха тIаерзаергья айса болх беш йола коллектив.

Паташников: Экологически проблема регионaльни хинна Iац, из лоархIаме я Российски Федераце а мехка а дахача дерригача халкъашта. Доккхий зенаш ду Iаламa мехкдаьттан газен промышленносто. Хьажал, малагIча хьале ба Каспийски форд, Тюмена къулбаседе, Арал, Волга. Цхьан хана поэтий, художникий, музыкантий дегаш урауттадеш хинна уж башха хоза моттигаш кий яьккха мара да тIагIоргвоацача яьнней. Фу дергда адамлено уж процессаш юхаерзае аьттув ца боале? ТIаккха эшаш хургдац цхьаккха а: е город а, е наькъаш а, е мехкдаьтта промышленность а. Мадарра аьлча, цу гIулакха рузкъа, низ кхобе мегаргбац.

Корр.: ГаргагIертай КПСС XXVIII съезд. Цун Платформа проекто дукха уйлаш хьалхьоалай наьха дегашка. Сенга сатувс оаша цу форумца дувзаденна?

Кадиев: Чоалхане хаттар да из. Дувцанза даргдоаца дешаш геттара дукха да, царех керттердар парте статусах а долаш. ЦаI да шеко йоацаш — Iаьдал Советашка дIадала деза. Халкъа викалашта дикагIа ховргда шоай харжархошта фу эш, малагIа хувцамаш де деза. Цар къоастадергда унахцIено лораяра, культура боарам айбара дешаш.

Парти эшаш яц, из дIаяккханза яргьяц яхац аз. Эшаш я, цхьабакъда, кердаяла еза из, дукхагIа демократи хила еза цун гIулакхаша. Ирача къовсаме, яхьа яккха еза цо мехка кулгалдара йола бокъо. Кхыбола никъ бац.

Евлоев: Хургйолча съездо политически р е ф о р м а кIоаргье еза. Вайна массанена гуш да Малхбоален Европе хулаш латта хувцамаш, халкъий лоIам теркалбеш боаца кулгалхой дIабаьхаб. ХIаьта цига хинна кхоачамбоацараш-м вайцараш бIаргадайначо вIалла зуврг а дац. Эггара халагIдар фуд аьлча, из да вай мохк иштта воча хьале оттабаь цхьабола хьакимаш-коммунисташ хIанз а шоай гIаядаш тIа багIаш хилар. ДIахьажал, мишта бочa хьехаду цар перестройка яха дош, мел хоза дувц цар эхь-эзделах, къахьегамах, дог-цIеналах. Мала тешаргва селхан кхычар даьр дуаш баьгIараш тахан тоабеннаб аьлча? Сона хетачох, цу тайпара коммунисташ белгалбахара, цар ийрча психологи гучаяккхара теркам тIабахийта беза съездо. ТIаккха эхь-юхь дайнача нахах IоцIенлургья парти, айлургда цун сий, чIоагIлургба цун низ. ТIеххьара аргда аз: соцевоаккхаш да КПСС Грозненски горкома секретараш Куценко, Баймурадов, Маслова альтернативни кандидатураш йоацаш хоржамашка дакъа лоацаш хилар. Парте сий доанчхаш хIама дац из!

Паташников: Дукха ха йисаяц хоржамаш хила. Цига наха хьагойтаргда тахан эттача хьалах шоашта фу хетт, шоаша сенга сатувс. Боабе йиш яц цар тешам!

Къамаьл дIаяздаьр **М. КАРТОЕВ.**

Полемически заметкаш

МИТИНГАШ

ФУ ДАХЬ ЦАР ВАЙ ВАХАРЕ. ХЬАННА ПАЙДАНЕ Я УЖ?

Сага дог а са а хьахьокхаргдола прибор хьае чIоагIа безам боагIа. Аргда вай, ший заводской проходнойна юхе гIолла тIех а ваьле, аргIанара митинг гулалуча майдан тIа вода болхло. Фуд-хьогI цу болхлочун дег чу? Заводе хьабоагIача нахах ши тоаба хIана хул-те? Цхьабараш, массаза санна, цехашкарча шоай станокашта тIаболх, вожаш — лъссача контейнерах трибуна а ях, аргI-аргIагIа цу тIа хьалтIабувлача наха цIогIарч деттача майдан тIа. ЦIогIарч чIоагIагIа деттачоа тIехьа дукхагIа тIоараш детт.

УКХ ТIЕХХЬАРЧА хана «мукъача» профессех бола, шоай учреждене гуча ца боалаш цар кIираш доахе а, алапи дизза хьайийду, цига латташ сахьаташ доаха нах, магнито сапна тIазза ца Iеш, цу майдано тIаувз цхьабола болхлой а. ХIьата уж боацаш болх ца беш латташ хул цехашкара станокаш, совц электростанцей турбинаш, конвейераша арахецац товараш.

Хетаргахьа, вай лакке йиц-ца прибор йоацаш а атта жоп долалургда хьалхарчунгара хьадоагIача вокх хаттара: балха ха йоаяр бахьан долаш товараш арахецилга лохлуш латташ хилча мехка вIаштIехьдаргдий тикашкара хьал тоаде? Е саггота чуIе фусам эшача дезалга ханнахьа квартира кхоачаргйий, нагахьа санна цIенош соахкарчул кIезигагIа хьалдича?

Белгалдоалаш да цхьа хIама: чуIе фусамаш таац, яхаш дукхагIа митингаш забастовкаши еча республикашка наьха санна вогIа лел фабрикаш а цIенош а хьалделга. Керда объекташ болх бе йолаялийтара план Азербайджане соахка кхоачашъяьяц алхха 52 процент мара, Грузе — 56, Армене — 68, Молдаве — 70 процент мара. ХIаьта болхлой класс митингаштеи забастовкаштеи тIехьа ца яьннача республикашка, масала, Белоруссе ерригa объекташ ханнахьа хьалъяьяхай, хьаштдале, уж хьалъяра план тIехкхоачаш а яьй.

Майдашка къамаьлаш деча дуккхача ораторaша торговлех, кхачан а яйгача а промышленноста болхлоех ца оалаш во хIама дитац цар баьцадаараш, сом, дулх талхийт, дика барзкъаш а когагIирс а кIезига арахец, яхаш. Цар дувцачун юкъе кIезига дац бакъдар. Хьадувла, хIанз а йолчча бесса гучаяккханза йолча мафиозех доагIаш дар дIааларца цхьана. уйла е вай: иштта а тоъаш йоаца коартолаш тIера ца йоалийташ тикашка дIакхачийтара фу ду вай воаша? Из дош IалаьматeлoapхIаме да. Коартолаш, сом а баьцадаараш а лоаттадеча базашкен складашкен хьежай СССР Госкомстат, цо йоалаю цифраш моллагIа унзарвоаккхаргволаш я. Торговлена эшарех ахаш а яц хранилищаш. Складай а базай а технически хьал геттара во да: хранилищех хIара иттлагIъяр из продукци лоаттае йиш йоацача помещенешка я. Паччахьалкхен торговлес ший ахаш хIана яц, аьннача, складашка Iойоассаяь лелаю из продукци. Коартолашта а сома а расфасовка е саг вац. Цудухьа хIара шера юкъера лаьрхIача нахага дIа ца кхоачаш юс 1 миллиони 250 эзари тонн коартолаш е кхай тIара чуенарех хIара бархIлагIйола тонн. Боахкабу 160 эзар тонн сом, дукхха кхыйола продукци. Розничи маьхашка диллача, пятилетка дIаяхача юкъа йоаьй 3,5 миллиард сома маьха продукци.

Хетаргахьа, митингашка цу тайпарча хIамаех дувца деза. Цхьабакъда, керттердар фуд аьлча, из да алхха даьсса хабараш дийца а ца Iеш, де доагIар хьадар. ТIаккха мичахьа ба-хьогI вай экономисташ - плановикаш? 70 шера вIаштIехьа хIана даьннадац цар продукци хьаяккхара, лоаттаяра, чакхъяккхара юкъера диспропорци дIаяккха? ХIаьта цIогIарч детташ лелараша кхетаде мегаргдар: гийг яьсса хилча моллагIча трибуна тIара, цу даькъе майдан тIа гулбеннача наха юкъе латтача контейнер тIара а доагIари ца доагIари дуста а дусташ, къамаьл де хало да.

О АЗ ЧIОАГIА йолча ораторaша - популисташа митингашка гуллураштa хьалхадоах, керттердар политически Iаьдал да, фух даь из махулла сихагIа хьабедолла деза, яхаш. Цхьабакъда, Из Iаьдал хьан гIулакха доаккхаш да долчча бесса хьаалац. Цу тайпарча къамаьлашка ладийгIачул тIехьагIа, дIатIахьежача сабаре ба, аьнна, хета нах а михьарбоал, цIогIарч детта болалу. Цу санна долча хьамаех хьахулар дика хоалу Баку, Бухаре, Душанбе хиннача событешка хьежача...

ХIаьта алхха политически Iаьдало, йоах хьаькъал долча наха, проблемаш къоастайиц. МоллагIча Iаьдала низ духбувла хьаст экономика я, экономически Iаьдал къахьегамхошка, акционерни а арендни а коллективашка, къаьст-къаьстача гражданашка дIадалар да. Цхьаькха а да хиланза даргдоацаш — профессионально болх бар, лаьттан ганзаш а наьха къахьегамо хьа мел даьр а лорадар.

Экономически Iаь д а л къахьегамхошка дIадаларах вай дувце, из сихагIа а корта болашагIа а дергда парламентерча вай халкъа депутатааш, хIаьта из хIанз деш а латт. Хьадувла, экономически Iаьдал шоай долла къахьегамхошта таро лургйола законаш уйла яьи профессиональнои кийчдара Лакхехьарча Совета новкъостал дергда вай. Ер мугIараш дешаргдолча болхлоша уйла йойла: катехха хьаьйча трибунаш тIара махьарч деттача ораторашта дагадоаллар вай вахарча доаккхилга дац, цар де гIертарах кхы а дукхагIа шек бахар, къахьегача сагага доагIаш дар дIакхачийтац ала гIертар, пабезам, дархал юкъеяккхар, историе чухь наха цIаккха дика хIама ца даь кхыйола бIеха оамалаш хьалхьоаяр да.

Мадарра аьлча, бюрократениза духьала, экономикана наькъаташца кулгалдара духьала, дукххача ведомственни инструкцешца нах хIама хьадара тIакхувш хиларах баьхача, мегаргйола отчетни цифрашка кхачар духьавIаштIехьйоаца планаш кхоачашъяйта гIийрта боахама органашта духьала болхлоша дувцар дукхагIча даькъе нийса да.

ЦIОГIАРЧ деттарца, транспаранташца а доацаш. вахара проблемаш хьаькъалца къестаяр хIанз, хетаргахьа, къаьстта лоархIаме да. Боккъалдар аьлча, дукххача формальни йоацача объединенеша, къаьстта Iалам лорадара тIехьарчар нийса а ира а увттаду вай городашкара хьал тоадарах дола дош. Цу даькъе фо а хий а бIехду . заводаш дIакъовлара чотагIа а деш. Цхьабкаьда, митинге тIаэца йиш яц эггара нийсагIа бола соцам: завод соцаергья е цо аракхувса бIеха хIамаш сихха а геттара чIоагIа а кIезигъергья, цу гIулакха эша средстваш дIа а хийца ХIаьта укх тIеххьарча хана вай уж дешаш а къестаду цхьан хана новгородски кхетачено къестадаьча бесса. Цудухьа соахка а ер шу долалуш а, общественносто дIадехарах, производстваш экологически цIена ца хиларах соцайир эзарнел совгIа йола йоккха предприяти. Из бахьан долаш дуккхача миллиардий сомий маьха кIезигагIа арахийпар промышленни продукци. Къаьстта халача хьал тIа оттар химико-хьун комплекс, цига дIакъайлар миллионаш болча унахоштa чIоагIа эша молхаш, целлюлоза а кахьата — культураи гласностеи маьхк хьаю дукхха заводаш.

Долче, митингови стихияс зе ду-кх гласноста шийна: кахьат доацаш газеташ, журналаш, книжкаш арахеца Iомаденнадац вай хIанз а. ХIаьта геттара дукхха нах вIашагIкхийттача митинга бокъо йий вахара IалаьматечIоагIа эша медицински препараташ ара ца хецаш соца а яь, наьха унахцIенонна кхерам тIатасса? Цу оагIорахьа а вокх оагIорахьа а на доагIар леладе бокъо яц вай. Хетаргахьа, махулла сихагIа болх бе йолаялийта еза дIакъайла заводаш, цунца цхьана очистни гIирсаш доагтIача бесса тоа а деш.

Цхьабакъда, митингаш елга михьардоалаш латт. ТIатIа дукхагIа дувц хьалха хиннар дIадаккха, Малхбузенгахьа дерза, яхаш. Алхха советски нах хьийжа ца Iеш, вайцигарча гIулакхашка хьеж дерригa дуне. Дукха ха йоацаш эггара йоккхагIа тираж йолча «Труд» яхача болхлой газето кепатехар английски публициста Брайен Мэйс язъяь статья.

Цу тIарча цхьан моттиго са теркам тIаззар: «Шоаех партеш оале а ца оале а уйлаши де лерхIараши вIалла тара доацача СССР-ча политически группировка ш т а экономически прогресс яра низ дIакхоача план оттае мишта вIаштIехьдаргда кхетаде хала да сона, хIаьта цох тийша ма дий кхыча доакъошка толамаш дахар а бIарчча хьанйцача общества кхоане а».

Цунца дувзаденна, Великобританерча публицисто къаьстта терко ю укх гарггарча шин шера потребительски товараш дукхха арахецара тIаерзаяьча Н. И. Рыжкова проекта. Нагахьа санна из проект кхоачашъяра 30-ча шерашка индустриализаци яра санна низаш тIадохийте, товарашца Iалашъергья советски тикаш.

МИТИНГАШ вIаштIехьйоахараша моллагIа хьага мегаргволаш цхьан хIаманна тIаерзаяь ю шоай «мероприятеш», хIаьта тIа-тIа майра бувл уж, кхы а гаьнагIа кхача гIеот. Из дешa хана керттерча даькъе, коггIортилга ю кагирхоех, дукхха исторически факташ царна ца йовзаш хиларах пайда а эцаш. «Дэзовцаш», масала, гIеот халкъа хьалха хинна маьхаленаш цхьаккха къахетам боацаш бIехъе. Цунца алхха «дайи берийн» проблема иръяь ца Iеш, доккхагIдолча ноахалий вахар дукххьал гIалатех латт, тахханача балийна а халонашта а кIалъотта безараш «дай» ба, йоах.

Хьанна эш из? Болхлой класса? Кагирхошта? А, из эшаш да фух даь хьала, экономическичоа а еш дестабилизаци е гIертарашта, долче, парте XXVIII съездага йола КПСС ЦК Платформа проект ювцача хана политически хьал а дIакегаде ловрашта, митингашка Iехабаьча наьха чотагIа шоашта пайда хьабаргболча хIамашка кхача гIертарашта.

Адамле хьахилча денз даим цунна дагалатташ, из тIакхувш ши хIама хиннад: кортамукъалей нийсхон. Цхьабакъда, уж ши хIама сага а коллектива а обществана хьалхарча бехктохкамца тардеш леладе деза.

ЧIоагIдаь дIаоттадечул, митингий а забастовкай а новкъосталца аттагIа да из хаIма толхаде. Цох латт деша маIан!

В. ПАРФЕНОВ,

(1990 шера 21 февралера «Правда» газет).

Нов. С. Д. ГАДАЕВНА «Нохч-ГIалгIай АССР торговле заслуженни болхло» яха цIи яларах дола

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Торговле даькъе доккхий гIулакхаш карагIдувларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи «Нохч-ГIалгIай АССР торговле заслуженни болхло» яха цIи лойла Гадаев Султан Диндиевичa — «Ростекстильторг» яхача оптови торговле Нохч-ГIалгIай республикански предприяте директора.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Х. БОКОВ.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный,
1990 шера, 22 феврале.

«ДIаьхача сомах» доалача лазарах

дувц хьалхагIа кхычахьа гIишлошъе кхачо

Старопромысловски райисполкомерча «Юпитер» яхача кооператива председатела Р. Б. Дуциева дувц.

Нагахьа санна Iай хаддаза колхозе е соовхозе, ферме, механически мастерскешка цIена къахьегаш вола саг бIаьсти яла гаргa магIерттинге а новкъа воал, гаьнна ваха, бе болх лаха. Из сом амма даккха водаш вац из республикера а ваьнна, кхыча регионашка. БIаьсти яьлча денз бокъонца ха шелъяллалца къахьег цо.

Шоай дезалах къаьста дукха ха йоакхаш, иштта балха бахача нахах цхьабараша кIалхарча «атта барта боагIача» кхалнахаца хьоашал тосс. Иштта «езаеннача» кхалсагагара лазар доалаш моттигаш а нийслу.

Кхычахьа балха болхаш даси нанаси гаргарча нахага е кхычарга дита бераш во Iам. Уж зIамига доллаше а харцахьлела доладу, гIаьле оза доал, наркотикашца хьакхашта дувл. Царех цхьадарех хулиганаш хул.

Кхы цул дикагIа хилац гIулакх даьцеи наьнацеи гаьна дахача берий цар а? Шабашникий берий йиш хилац итт класс чакхъяккха. Цар а шоай даьшца, ноаношца цхьана хала къахьег, бера ховха дегI айп доаккх...

«Шабашникаш» боккха низ ба. Уж паргIатта дIаотталургба Нохч - ГIалгIай АССР гIишлош еча нах ца тоъача моттигашка. ХIана гIоргба уж болх бе эзараш километраш гаьна укхаза хьалде дезаш дукха цIенош, кхыйола гIишлош.

Боккъалдар аьлча, со а сай бригадаца иштта болх бе дIаваха кийчвеннавар, Дукха ха йоаццаш г. Грозне Старопромысловски района халкъа депутатий Совета исполкомо тха бригада кIийден тIа гIишлош ю кооператив йилла хьийхад тхо. Из дош дийцар оаха бригада беррига нах юкъе а болаш. Раьза хилар нах цу деша. ХIанз Старопромысловски райисполкоме дIаязъяь я гIишлош ю «Юпитер» яха тха кооператив. Цхьа хIама да тхона новкъадолаш, кхыча кооперативашта а санна. Хьаэцалой а тамаш йолаш хала хьаэца езаш я хиланза яргйоаца гIишлош ю оборудовани, гIишлош ю материалаш, кхы эшараш эцара дола ссуда. Дукхача чиновникашта наIарга аха везаш да. ДукхагIча даькъе дихьа гIулакх ца хулаш юхаверза а веза.

ХIаьта бIаьсти йоалаш малаттий. Предприятешца договораш оттаде дезаш мадий тхо царна эша объекташ хьалъяра. Из дош ийца тIавахача организацейи предприятейи кулгалхоша гIулакх ца хулийташ юхавepзийт хьо.

Кхы а вогIа да цхьаькха. Сихха бе безаш болх боллаше а моллагIа а цхьа духьале оттаю. Укх деношка болх дIаболабе лерхIаш оарцагIваьннавар со. ХIама хиланзар. ВIалла а ца доагIаш дола хьовзамаш лeладу аькхар. кхаъ баларга хьеж . аьнна уйла яйтар сога. Из хIама хьувзадерий цIи йоаккхаргьяц аз, хIана аьлча, иштта а тоадаланза латта тха гIулакх, тIаккха кхы а чIоагIагIа толхадергда. Цунца дувзаденна республика кулгалхошца къамаьл де безам бар са. Сона хетаргахьа, республика Министрий Совете хьайийллача бакъахьа яр кооперативай хьалашка организацейи предприятейи хьашташка хьожаш хургйола координационни центр. Цо аттача доаккхаргдар вай республика гIишлош хьалъяра боккхача лоархIаме гIулакх.

ДIаяздаьр
А. САДУЛАЕВ.

БУРУВДЕТТАРИЙ МУЛАШ

Къаьстта дика къахьег шийтталагIча пятилетка диъ-лагIча шера Горячеводски бурувтохара балхий управлене бурувдеттараша. ДIабахача январь бетта планал совгIа цар техар 500 метр гаргга бурув. Бурув тохача пайда эцаш йола ха цар дIакхоачайир езткъа процентага. ХIара буровой станокаца юкъера лаьрхIача бетта бурув тохара коммерчески сухала задани а тIехкхоачашъяьй УБР коллективо. ХIаьта къахьегама овсарле планагIа лаьрхIачул нийс процент лакхъяьй. Паччахьалкхенна бIаьш эзараш сомаш пайда баьб цо.

Денгара денга ший производственни хьокхамаш дикагIа хулийташ къахьийгад УБР бурувдеттараша февраль бетта а. Цудухьа дерригача технико - экономически хьокхамий шин бетта план кхоачашъярах ханал хьалха рапорт деннад УБР бурувдеттараша. Заданел тIех цар техад бIаьш метраш бурув.

Уж толамаш доахача къаьстта дика болх а беш, башха - дика производственни хьокхамаш дахарца белгалхъяьнна я буровой начальникаш Снимщиков Борис, Керимов Iальви. Администиев Висит керте латтача бригадай коллективаш. Цар ханал дукхха хьалха кхоачашъяьй бурув тохара хьалхарча шин бетта задани.

Г. ЛУКЬЯНОВ,
къахьегама ветеран.

* * *

Шоаш пятилетка тIеххьарча шера тIаийца доккхий декхараш толамца кхоачашдара ерригa таронаш оарцагIъяьхай Малгобекски бурув тохара балхий управлене бурувдеттараша. Цар бизза пайда ийбу балха ханахи буровой станокех, шерра юкъекхухь яхье хьалхалаттарий опыт. Цудухьа январь бетта бурув тохара задани 109,2 процент кхоачаш а яь, планагIа лаьрхIачул тIех цар техар 140 метр гаргга метр бурув. Къахьегама овсарле лакхъяра паччахьалкхен план 15,2 процент тIехкхоачашйир УБР коллективо.

Кхы а дикагIа къахьегаш чакхбоаккхаш латт бурувдеттараша февраль бутт а. Цудухьа бурув тохара шин бетта план тIехкхоачашъяьй цар. ТIабоагIача март бетта чотагIа тохаргда бIаьш метраш бурув.

УБР бригадашта юкъе яьржача яхье хьалха а латташ, башха-дика къахьегама толамаш дахарца белгалъяьнна я буровой начальникаш Заев Анатолий Ивановичи Гупалов Виктор Ивановичи керте латтача бригадай коллективаш. Шоаш укх шера тIаийца декхараш тIехкхоачашдеш хьайоагIа уж.

Б. БАШИРОВ.

ЦХЬАН МУГIАРЕ ЛАТТАШ—ЛЕРХIАЧУНГА

1989 шера Къулбаседа Кавказа автономни республикаш социально-экономически дегIаккхуьвлар.

1989 шера Къулбаседа Кавказа республикашка берригача мехка санна экономика структурни перестройка яра, цунна социальни переориентаци яра, финансови даькъе тоаяра тIадерзадь де дезараш чакхдаьхад.

ДегIаденнад потреблене а производственни йоаца гIишлош хьалъеча а пайда ийбеча ресурсай дакъа. ДукхагIа халкъа боахаме эша товараш арахийцад, дегIадаьхкад розничнн товарооборотен наха маьхех деча гIулакхийн боарамаш, лакхъеннай наьха ахчан доходаш.

Республикай халкъа боахамашка караерзаю доалдара керда формаши методаши, шерду араьхарэкономически бувзамаш.

Цунца цхьана республикашкара экономически ситуаци чоалхане йолаш юс. 1989 шера экономически социальнни дегIаккхувлара дуккхача хьокхамех план кхоачашъяьц.

Потребительски рынкера кхоахкам дегIабенаб. Наьха ахчан доходаш арахецача товаралеи, деча гIулакхалеи сихагIа дегIаухар.

Предприятешеи организацешеи пайда дукхагIча даькъе товараштеи деча гIулакхаштеи маьхаш тIатохар бахьан долаш баьб.

Республикашка яра а йолаш юс ахча лелалга нийса ца дара проблема.

1990 шера мохк социально-экономически дегIаккхувлара Пачхаьалкхен планаша, СССР халкъа депутатий шоллагIча Съезда соцамаша дIадех ерригача къахьегама коллективаша шоай балха хьокахмаш лакхделга. ЦIенача, къахьегама овсарле лакха йолча балхо, дукхача къамех йолча коллективий барт-дхьоагIоцо мара таро лургьац экономика толаме дегIаккхувла, къаьст-къаьста територеш санна бIарчча мохк а эффективно дегIаккхувлара материальни кIийле хьае.

Промышленность

1988 шераца нийсдича Къулбаседа Кавказа ерригача республикашка, Нохч-ГIалгIай АССР-гра дIаиккхача, промышленни продукци арахецара боарам дегIабеннаб. Продукци дукхагIа хьаяьй къахьегама овсарле лакхъяра чотагIа.

ДукхагIа теркам тIаахийтаб халкъа боахама товараш хьадара. Ерригача республикаша уж арахецара декхараш кхоачашдаьд.

1988 шераца нийсдича автономни республикашка халкъа боахаме эша товараш арахецилга 5 процентагара 14 процентага кхоачаш дегIаденнад.

Цунца цхьана халкъа боахаме эша товараш дукхагIа арахецилга Iалашду маьхах еза йола изделеш хьаяра чотагIа.

ЧIоагIа мела шеръю товарий ассортимент.

Арендни подрядагIа а боахама расчета шоллагIча моделегIа а болх беш йола предприятеш дукхагIа я.

ДукхагIа пайда баьб.

Цунца цхьан ханна боахам лелабара кердача механизма совленех биззача боараме пайда эца вIаштIехьдаьннадац.

Республикай промышленни предприятешта продукцена поставнащ яра договорни лехкараш кхоачашде маганзар.

1989 шера промышленноста план кхоачашъяр (проценташка).

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
ГосзаказагIеи потребителашца дахча договорий кIийлен тIа духхьаларча бувзамагIеи продукцена поставкаш яра план кхоачашъяр	97,5	97,6	99,3	99,3
Хьалха дIадахача шераца нийсдича дегIаахара темпаш: продукце (балхий, деча гIулакхий) боарам	99,6	102,3	103,0	101,4
Къахьегама овсарле	102,1	105,5	105,3	102,9
Халкъа боахаме эша товараш арахецара план кхоачашъяр	103,3	103,7	107,9	106,2
1988 шераца нийсдича халкъбоахаме эша товараш арахецара темпащ дегIаахар	104,6	109,3	110,8	113,8
Пайда бара план кхоачащъяр	102,9	98,9	107,5	100,6
Продукцена поставкаш яра план кхоачаш ца яь предприятей дукхал	27	29	9	15

Агропромышленни комплекс

Автономни республикай, агропромышленни комплекса къахьегамхоша цунца доакъошта интенсификаци яра, къахьегам вIаштIехьбаккхара, прогрессивни формаш юкъехкувлара, экономика чIоагIъяра мероприятеш кхоачашъю.

Нохч-ГIалгIайченера 145 юртбоахама предприятех 132-не шу пайда беш чакхдаьккхад.

Боахамашка шерра юкъекхувл арендни подряд.

1989 шера Нохч-ГIалгIай АССР 116 боахамашка арендни подряд юкъекхийлай. АрендагIа дIаденадар 54 процент лаьтта, 35 процент доахан, 24 процент хьакхарч, 60 процент жа. Цо юртбоахама производстве къахьегама овсарле лакхъе таро елар.

Цунца цхьана автономни республикай агропромышленни комплексе хоалуш кхоачамбоацараш да. Цхьадолча боахамашка хьайбай продуктивность лоха я, дукха доахан къе дов, пачхаьалкхен планаш кхоачашъяц.

1989 шера колхозашкеи совхозашкеи хьайбай продукци яккхар (процентаща).

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
ДIадахача шераца нийсдича дулх даккхар	119	107	108	105
ДIадахача шераца ерригa яьккха шура	98	100,1	110	99
Цхьан Iаттагара яьккха шура	2288	2880	2966	1628
ДIадахача шераца нийсдича гулдаь фуаш	86	107	89	106
Юкъера лаьрхIача хIара котама тIехьара гулдаь фуаш	144	194	165	213

Капитальни гIишлошъяр

Капитальни гIишлош яра хьакъестаеш йола средстваш дукхача гIишлошка, объекташка дIа-са екъаро уж эксплуатаци дIаялара планови декхараш кхоачашдайтац. ГIишлой даькъан ледара производственни база хиларах гIишлой-монтажни балхаш биззача боараме кхоачашдац.

Ерригача автономни республикашка йоаггIача бесса терхо яц чуIе фусамаш хьалъяра, биззача боараме пайда ийбац цу гIулакха хьакъестадеча средстваех. Дукха кхоачамбоцараш да хIанз хьалъеча чуIе фусамашка, школашка, деша дала ха йоацача берий учрежденешка, унахцIено лоаяра объекташка.

1989 шера хьайбай продукташ кийчъяра план кхоачашъяр (процентаща).

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Доахаиеи коа тIара салхазарашеи	113	103	110	106
Шура	100,3	98	108	102
Фуаш	60	106	110	115
Тха	111	122	121	100,2
ДIадахача шераца нийсдича хьайбай продукци кийчъяра боарамаш				
Доахаиеи коа тIара салхазарашеи	112	104	109	103
Шура	102	102	109	102
Фуаш	78	90	95	111
Тха	102	105	104	108

Торговли

Къулбаседа Кавказа автономни республикай мах беча организацеша торговле дикагIа вIаштIехьъяккхара хьакъехьа де дезараш чакхдаьхад. Къулбаседа Кавказа ерригача автономни республикай организацеша шоаш тIанийца розничнн товарооборота юкъара план кхоачашъяьй.

ГIишлон организацешa беча балхий керттера хьокхамаш (проценташка).

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Керттера фондаш болх бе йолаялийтара шера план кхоачашъяр	66	93	77	72
Наха чуIе цIенош хьалдара шера план кхоачашъяр	62	80	101	100,4
Капитальни вложенеи шера йолча лимитех пайда эцар	86	85	91	97
ГIишлон-монтажни балхий шера йолча лимитех пайда эцар	71	76	86	92
ЧуIе цIенош хьалдара капвложенеи шера йолча лимитех пайда эцар	53	69	79	86

МаьхагIа ду гIулакхаш

ГIулакх дара сфера предприятешца цхьана бахача наха маьхах гIулакхаш ду халкъа боахама кхыча доакъой предприятешеи организацешеи. Цхьабакъда, хIанз а тIехьа маьхах гIулакх делга лерттIа леладац, ледара дегIаккхувл. Хьалха санна йоаккха башхало я городан юртан гIулакх деча.

1989 шера маьхах гIулакх дара планови декхараш кхоачашдаьдац Къулбаседа-ХIирий АССР-а предприятешеи организацешеи. Хьалха санна дукха кхоачамбоацараш да быта службай предприятей балха. Нах легкъ заказаш ханнахьа кхоачашдац, хIаьта уж во хьаду, яхаш.

Общественни кхачан дакъа юкъе а долаш, организацеша шоаш тIанийца розничнн товарооборота план кхоачашъяр хьахьокх укх даннеша: (процентаща).

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Розничнн товарооборота план кхоачашъяр	103,1	104,4	107,2	103,9
ДIадахача шераца нийсдича	108,6	109,6	110,9	110,7

СТАТИСТИКА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ УПРАВЛЕНИ

БIубенна къахьег

Доккхийн бехктокхамеи декхараш тIаийцад шийттагIча пятилетка тIеххьарча шера технологически транспорта Старогрозненски управлене болхлоша. Мехкдаьттахойн бурувдеттарийн балха тIа шоай бехкагIа цхьаккха тайпа хьовзам а ца хулийташ, царна мел эша халкъа боахама мовхбаш йиткъа лача хана лоаттаде, технически гIулакхаш делга дизза чанхдаха дош деннад цар. Шоай деша дай болаш къахьегаш ба уж укх шера. Валови доходаш яра пачхаьалкхен план дикка тIехкхоачашйир цар дIабахача январь бетта. Заданел тIех яь валови доходаш 133 эзар сома маьха я. Халкъа боахама мовхьаш дIа-юха дахьарга дIабода мах лохбарах укх шера цар предприятена кхоадаьд 70600 сом. КIезигчун а дукхачун а кхомбарах, автотранспортах, кхыча техниках бизза пайда ийбарах планагIа лаьрхIачул тIех 84 эзар сом пайда бир УТТ коллективо.

Кхы а хьинарегIа къахьийгад цо укх февраль бетта. Цудухьа дерригача технико-экономически хьокхамий хьалхарча шин бетта задани ханал хьалха кхоачашъяьй. ПланагIа лаьрхIачул совгIа баь пайда, яь валови доходаш итташ эзараш сомий маьха я. ГIадвугаш да цун кхы мел дола хьокхамаш а.

Шоаш укх шера тIаийца декхараш хадданза тIехкхоачаш а деш, яхье хьалха латташ хиларца белгалъяьнна я Прокопенко Алексей Федорович, Артханов Заинды, Дорохов Владимир Викторович, Дмитриев Федор Петрович, Тремба Николай Васильевич керте латтача тракториститийн водителийн бригадай коллективаш. Цар хIара сменагIа нормаш 125—130 процент кхоачашъю.

Иштта дика болх а беш, «Грознефть» производственни объединенена чуйоагIача технологически транспорта управленешта юкъе хьалхалаттачарех цаI я Захаров Александр Ефимовича кулгалдеча Грозненски УТТ коллектив. ДIадахача шера дерригача технико-экономически хьокхамий план ханал хьалха кхоачаш а яь, хьинар айдаь къахьегаш дIададаьд цо ер шу а. Валови доходий январь бетта план 116,2 процент кхоачаш а яь, заданел тIех цо йир 76900 сома маьха доходаш. Мовхьаш дIа-хьа дахьарга дIабода мах лохбарах, автомашинех, тракторех, кхыча техниках хьаькъалца пайда ийбарах планал тIех цхьайтта эзар сом пайда бир цо пачхаьалкхенна.

Ший къахьегама толамаш тIа-тIа тоадеш къахьийгад УТТ болхлоша февраль бетта а. Цудухьа дерригача производственни хьокхамий шин бетта задани дикка тIехкхоачашъяьй цар. Долче, дика къахьегама совгIат кийчдаь накъбоагIа уж РСФСР, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советашка, моттигерча Советашка хоржамаш хулача денна.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

30—40-ча шерашка а 50-гIа шераш долалуш а лийцача наха реабилитаци яра хьакъехьа

(ДIахододар. Долалур 3-ча, 13-ча, 15-ча, 22-ча февrале арадаьлнача газета тIа).

Хусейнов Рамзан, 1908 шера Ачхой-Мартановски района Ачхой-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Шалажи яхача юрта повидло еча завода приемщик, Ачхой-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Маждаев Мумади, 1907 шера Веденски района Хатуни яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Мехкетински ОПО сборщик, Хатуни яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Кагерманов-Хаджиев Супьян, 1889 шера Шалински района Шали яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, ахархо, Шали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Бехаев Мутус - Халжи, 1867 шера Шалински района Шали яхача юрта ваьв, тавлин, парте хиннавац, ахархо, Шали яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Теркоплиев Темирботхьажа Мухьмад, 1880 шера ТIой-Юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, ТIой-Юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Котзоев Гебралий Мухьмад, 1880 шера ТIой-Юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, ТIой-Юрта ваьхав, 3 шу суд яьй.

Мишкичев Матвей Карпович, 1895 шера, ДАССР Шелковски района Старощедрински станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхозхо, Каргински станице ваьхав, 10 шу суд яьй.

Байсуев Шовхал, 1890 шера Гудермесски района Энгель-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Энгель-Юрта ваьхав 10 шу суд яьй.

Шавалаев Исрапил, 1897 шера Чеберлоевски района Хиндой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Хиндой яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Хамамаев Бага, 1891 шера Чеберлоевски района Альбин-Аул яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Альбин-Аул яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Терносков Исай Петрович, 1873 шера Шелковски района Каргалиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Каргалиновски станице ваьхав, топаш техай.

Дамаев Абдул Решидович, 1897 шера Шароевски района Гази-Аул яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Гази-Аул яхача хуторе ваьхав, 10 шу суд яьй.

Аушев Фюрет - Хьажий Iабдул-ВоахIап, 1892 шера Назрань яхача поселке ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, га даккхара коллеге член, Назрань яхача поселке ваьхав, 10 шу суд яьй.

Абубакаров Селим, 1902 шера Курчалоевски района Цацан-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Гудермеса машиннаькъа станце болх беш а вахаш а хиннав, 10 шу суд яьй.

Хаджиев Шах-Ахмад, 1911 шера Шали яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, г. Грозне йий доаккхача заводе болхло волаш болх беш а вахаш а хиннав, 10 шу суд яьй.

Туршиев Хаджи, 1872 шера Саясановски района Курин-Беной яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Курин-Беной яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Хатукаев Байтука, 1880 шера Саясановски района Гардали яхача поселке ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Гардали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Яндиев Эльгики Шаухал, 1862 шера Ачалукски района ТIой-Юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, ТIой-Юрта ваьхав, топаш техай.

Гоймирзаев Дауд, 1896 шера Шатойски района Хасеной яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, ахархо - единоличник, Харсеной яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Джукаев, из **Садаков** Кана, 1872 шера Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, А. Шерипова цIерагIча колхоза член, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, 10 шу суд яьй.

Сухаев Ази, 1886 шера Шатойски района Беждук яхача хуторе ваьв, нохчо, хиннавац, ахархо - единоличник, Беждук яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Абдулаев Муслим, 1905 шера Шароевски района Хаммадой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, сельхозартела член, Хаммадой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Бейсагуров Бейсултана Верснакъ, 1880 шера Галашкински района Хули яхача хуторе аьв, гIалгIа, парте хиннача хуторе ваьхав, топаш техай, г. Грозне ваьхав топаш техай.

Бейсагуров Бейсултана Солса, 1861 шера Галашкински района Хули яхача хуторе ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, единоличник, Хули яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Чапанов Эльберда Солса, 1901 шера Йоккхача Ачалкхе ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, единоличник, Йоккхача Ачалкхе ваьхав, топаш техай.

Братков Григорий Нефедович, 1884 шера Невинномысски района Барсуковски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, конюх, г. Грозне, ваьхав, топаш техай.

Сокур Яков Никитович, 1902 шера Украине Теплицки района Большая Мачула яхача юрта ваьв, эрсе, парте хиннавац, сапожник, г. Грозне ваьхав топаш техай.

Мальсагов Муди Темаркъа, 1862 шера Назрановски района Долакха - Юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Яндиево яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Гумаев Джанаралн, 1882 шера Саясановски района Энгелой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Гордали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Туршиев Умар, 1887 шера Саясановски района Гордали яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Гордали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Мадагов Косун, 1870 шера Саясановски района Турты-Хутор яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Турты-Хутор яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Балаев Морзий Асламбек, 1843 шера Галашкински района Кляхки яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, хьу тедача завода болхло, Пригородни района ГIалгIай-Юрта ваьхав, топаш техай.

Берсанукаев Ахматгирей, 1863 шера Саясановски района Шовхал-Берды яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Шовхал-Берды яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Музаев Мадан, 1869 шера Саясановски района Ялхи-Мохк яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Ялхи-Мохк яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Хуртаев Демштык, 1873 шера Саясановски района Ялхи-Мохк яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Ялхи-Мохк яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Мадаров Якуб, 1900 шера Саясановски района Бешиль-Эрзоу яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Бешиль-Эрзоу яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Аласханов Эльмурад, 1888 шера Саясановски района Давлетби яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Давлетби яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Талгигов Якуб, 1868 шера Саясановски района Турты-Хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Турты - Хуторе ваьхав, топаш техай.

Барзанукаев Захи, 1885 шера Саясановски района Центорой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Центорой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Махаев Алисултан-Хаджи, 1867 шера Итум-Калински района Итум-Кале яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, общественни молла, Итум-Кале яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Буравлев Евдоким Иванович, 1869 шера Сунженски района Карабулакски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Карабулакски станице ваьхав, топаш техай.

Амирхажиев Абдул - Межид, 1878 шера Урус-Мартановски района Гойты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Гойты яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Махамашев Лабаз, 1912 шера Шароевски района Хуландой яхача юрта ваьв, нохчо, единоличник, Хуландой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Магомадхаджиев Абдулхамид, 1915 шера Ножай-Юртовски района Бухгалтерзу яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Бухгалтерзу яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Акуев Амаха, 1867 шера Шароевски района Хуландой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Хуландой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Загаев Абдул - Межид, 1852 шера Надтеречни района Маховинка - Юрт яхача хуторе ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Беной-Юрта ваьхав, топаш техай.

Магомадов Бетирсолт, 1899 шера Шали яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац «Красный пахарь» колхоза член, Шали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Манкиев Инарктий Исмаiал, 1870 шера Долакха-Юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Долакха-Юрта ваьхав, топаш техай.

Барщинхоев ИбрахIима Юсуп, 1899 шера ТIой-Юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, ТIой-Юрта ваьхав, топаш техай.

Спичин Иван Григорьевич, 1895 шера Нестеровски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, «Пролетарская победа» колхоза член, Нестеровски станице ваьхав, топаш техай.

Екаев Мица, 1861 шера Шалински района Шали яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Шали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Тарамов Ахмад, 1870 шера Шали яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Шали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Себиев Закари, 1875 шера Шалински района Устар-Гордой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Устар-Гордой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Татаев Дуду, 1860 шера Шалински района Мескер-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Мескер-Юрта ваьхав, топаш техай.

Кагерманов Шеда, 1875 шера Шалински района Мескер-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Мескер-Юрта ваьхав, топаш техай.

Цехоев Умар-Хаджи, 1882 шера Шалински района Автуры яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Автуры яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Хайдакаев Магомед, 1872 шера Шалински района Сержень-Юрта ваьв, нохчо, хиннавац, Сержень-Юрта парте хиннавац, болх беш ваьхав, топаш техай.

Атабаев Джамалда, 1868 шера Назрановски района Долакха-Юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, колхозхо, Шалински района Мескер-Юрта ваьхав, топаш техай.

Тарамов Магомед, 1872 шера Шалински района Устар-Гордой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Устар-Гордой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Сулейманов Каин, 1884 шера Шалински района Мескер-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Мескер-Юрта ваьхав, топаш техай.

Дакаев Умар, 1880 шера Шалински района Автуры яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Шали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Эржанов Джабраил, 1853 шера Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Салихов Косум, 1874 шера Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Самбиев Якуб, 1893 шера Урус-Мартановски района Гойты яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Гойты яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Баканаев, из **Эхаев**, Дени, 1891 шера Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Цахаров Юнус, 1897 шера Урус-Мартан яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Бахалаев Дауд, 1872 шера Шали яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, «ОГПУ» колхоза член, Шали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Улубаев Исраил, 1866 шера Шалински района Мескер-Юрта ваьв, нохчо парте хиннавац, Куйбышева цIерагIча колхоза член, Мескер-Юрта ваьхав, топаш техай.

Махаев Алибек, 1905 шера Шалински района Сержень-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Сержень-Юрта ваьхав, топаш техай.

Вокуев Джабраил-Хаджи, 1860 шера Шалински района Сержень-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Сержень-Юрта ваьхав, топаш техай.

Тутуев Ума-Хаджи, 1874 шера Саясановски района Гордали яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Гордали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Баймурзаев Занца, 1876 шера Саясановски района Гордали яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, колхозхо, Гордали яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Хашиев Хатыга Товсултан, 1867 шера Галашкински района Цори яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, сельхозартела член, Цори яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Бузуртанов Ико Боскар, 1867 шера Галашкински района Семи-Огочь яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, сельхозартела член, Семи-Огочь яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Зайпуев Абат, 1907 шера Курчалоевски района Курчалой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, единоличник, Курчалой яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Арцигов Арапхана Юнус, 1902 шера Пседахски района Лаксово яхача хуторе ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, «Красный горец» колхоза член, Лаксово яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Осмаев Дока, 1877 шера Атагински района Дачу-Барзой яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Крафта цIерагIча колхоза член, Ерыш-Морды яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Эпиндиев Идрис, 1879 шера Атагински района Чечен-Аул яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Чечен-Аул яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Раасаев Ташу-Хаджи, 1874 шера Атагински района Чечен-Аул яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Шерипова цIерагIча колхоза член, Чечен-Аул яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Мусипов Самбулат, 1889 шера Атагински района Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, Евдокимова цIерагIча колхоза член, Старые Атаги яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Дубаев Ахмад, 1913 шера Атагински района Дуба-Юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, «Чишки» яхача салоIача цIагIа повар, Алхазурово яхача хуторе ваьхав, топаш техай.

Цечоев Iумара Батал-Гири, 1864 шера Пседахски района СоагIапча ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, СоагIапча ваьхав, топаш техай.

Медведев Валентин Андреевич, 1879 шера г. Краснодаре ваьв, эрсе, парте хиннавац, Тангичу лесоразработка счетовод, Урус-Мартан яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Бекбузаров Джамбот-Хьажи Доврбик, 1870 шера Пседахски района Къаскима ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, «Красный Кес-Кем» колхоза член, Къаскима ваьхав, топаш техай.

Солтакиев Джамарза Малсаг, 1895 шера Пседахски района Пседах яхача юрта ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Пседах яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Кортоев Гелахьажи Хьусен, 1880 шера Пседахски района Къаскима ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, «Красный Кес-Кем» колхоза член, Къаскима ваьхав, топаш техай.

Фаргиев Истра Мухьмад, 1876 шера Пседахски района СоагIапча ваьв, гIалгIа, парте хиннавац, «Красный Карабулак» колхоза член, СоагIапча ваьхав, топаш техай.

Гихаев Асхаб, 1877 шера Атагински района Улус-Керт яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, «Красный горец» колхоза колхозхо, Улус-Керт яхача юрта ваьхав, топащ техай.

Идельбиев Манды, 1873 шера Атагински района Старые Атаги яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, ахархо, Урус-Мартановски района Гойты яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Абдулхакимов Махмуд, 1877 шера Атагински района Чечен-Аул яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, духхьаларча школа хьехо, Чечен-Аул яхача юрта ваьхав, топаш, техай.

Ланский Владимир Исаевич, 1879 шера Грозненски района Ильиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, ахархо, Ильиновски станице ваьхав, топаш техай.

Закриев Ахмад, 1894 шера Грозненски района Новые Алды яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, центральни гаража завхоз, г. Грозне ваьхав, топаш техай.

Баширов Осман, 1869 шера Грозненски района Старая Сунжа яхача юрта ваьв, нохчо, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Старая Сунжа яхача юрта ваьхав, топаш техай.

Котляров Виктор Афанасьевич, 1871 шера Грозненски района Петропавловски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, болх беш хиннавац, Петропавловски станице ваьхав, топаш техай.

Лагута Антон Андреевич, 1892 шера Грозненски района Петропавловски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, райлесхоза хьу телархо, Петропавловски станице ваьхав, топаш техай.

Удодов Лаврентий Антонович, 1887 шера Грозненски района Ильиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, ахархо, Ильиновски станице ваьхав, топаш техай.

Еременко Андрей Еремеевич, 1883 шера Грозненски района Ильиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, ахархо, Ильиновски станице ваьхав, топаш техай.

Шиянов Николай Назарович, 1872 шера Грозненски района Ильиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхоза хьехо, Ильиновски станице ваьхав, топаш техай.

Моисеев Федор Поликарпович, 1857 шера Грозненски района Ильиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, ахархо, Ильиновски станице ваьхав, топаш техай.

Хворостов Михаил Семенович, 1882 шера Грозненски района Ильиновски станице ваьв, эрсе, парте хиннавац, колхоза хьехо, Ильиновски станице ваьхав, топаш техай.

(ДIахододар хургда).

М.-С. Плиев

БАЛАНДИ

(ДIахододар. Доладур 22 февраля арадаьннача газета тIа).

Я, АллахI! Ер дуне Iа сенна кхеллад,
ЦIенавар, мискавар даькъаза вахкха?
Кхеллача, укхан хьал бе
хьанна деллад,
Орх-оаса, бокъон низ нийсхонгар
баькхха?
Моцалла довш латташ агара бераш,
ТIангарий дай хIанаб, белаш,
гIозбаьнна?
Iаьхартен балах бий. Даьла,
уж кхераш?
Е, дуне кхеллад Iа уж борсто аьнна?
Ма дий ер «Фу ях Iа»
бакъдоацар кара,
ЦIеначар кхелашта къиза гел Iувдаш.
Бузалга фуд ца ховш ма бий уж
хара,
Ца хаддаш, аьрдехьа,
аьрдехьа кхувдаш.
Бакълуврий багенаш чIегашца къайла,
Хьакхолла ца буташ шийх
хургдар хайра,
Сталин а ма вагIий Iохьекхаш айла,
Шийй мукъагI кхестаеш укх
заман хьайра.
ХIай, Даьла! Дех хьогар,
сох бехк ма баккха,
ГIертарах цхьа кIеззиг ер зама тахка.
Хьаькъала мичав со цхьан шецца
лакха,
Низ тоъац сай уйлаш дег чура лахка.
Мел дукха керастащ ба
тхо мо гIийла?
Ма йоахий;
«Ер дуне Iа царна деннад».
Цар хийла кхуврч ма бий тха санна,
шийла.
МассагIие, оаха мо,
ер Iазап меннад?
Немций а ма белхий боахамех баьха,
Даьй деньий ухкача лаьттаех хьегаш.
Лоалахо—Давид ва Эдал тIа ваьха,
Дезалий фу хьадад, моцал Iолегаш.
Цо сога ма йоахий:
«ЦаI ва, кIаьнк, Даьла,
Цунна ду ламазаш дале а кьердаш.
Укх лаьтта тарлуш вац шоайла
ши аьла,
Даьлий а хургбар, кIаьнк,
аьлий мо гIерташ»...
Укх дунен вахар дац цунна а гIоза,
Пхе шера ма вий из трударме аьча.
Тараз дац цо ийза халонаш оза,
Бахьан дий Iазап ла,
жожгIате кхаьча?
Икона хьалхашка латтар из сийсар,
Шийлача цу уй тIа, гора а этта.
«Ва, Даьла!» —
яхаш цо бIаргех хий тийсар,
Ший пхьор а соца цо дийкъар
хьалгIетта.
Ше лайна боллашехь сел бокхха бала,
Хьох тешаш, дикага сатувс цо. Даьла,
Сона мо, цунна а хьо оарцагIвала,
Хьо цаI ва укх дунен,
къематден аьла...
Я, АллахI! Дех хьогар:
сох бехк ма баккха,
ГIертарах цхьа кIеззиг хьай
къайле тахка.
Кхетама мичав со цхьан шецца лакха,
Низ бац са сай уйлаш човхае, лахка...

Яьсса я лаьттан—сигален баге,
Фо мара доацаш хьалаца.
Ишта я гийгаш, моцал латт лаке,
Адам ух, жа санна, даца.
Шийла Iа тиннад. Вихьар цо хийла.
Цхьан каша массехк дIавеллав.
Вахар да тиша, мергIалг мо гIийла,
Массе а лаьттах а кхеллав.
Кхехкаду бодиг, ишташ лех денна,
КIалхьа да жовхьар мо лехаш.
Хийла вол дийнахь, моцалла венна,
Бераш кхайк маькха—юхк ехаш.
Тух чу а тессаш, шийла хий мийнна,
Гийгаш я бешкингаш санна.
ЧувоагIа со а, кхашкада лийнна,
КIи—коана яхьаш сай нанна.
Фу ергъя укхох? Ер мичад аххьал,
Ийшк яьккха, хударг де деза.
«Дошо ва» аьнна, лочкъаваь ваххьал,
Сов моцал, бос ба са геза.
Менна саг санна, гоал —
моарзагI вувлаш,
Вода со, низ беха, текхаш.
Сарралца гулъяь кIи-коана къувлаш,
Боад етта бIаргаш а лекхаш.
Цхьа гIожа шод латт хьажа —
юкъ лаьца,
Хотта ба гонгада боагIаш.
Моцалло, со мо, син курал аьча,
МассагI лел кхашна го боахаш?..
Тоъал ха я са, валла воал кхийна,
Хургвац сох тахан ца хиннар.
Лаьтта, хьо доха, феца дIанийна!
Сох а ве хьаькъалах тиннар!
Ца кховеш, Даьла, со бартал ветта!
Хьай мелдоа къинош тIакхохка!
Нана ца юзош варгвац со метта,
Къоалах воал со дегI, са дохка.
Дийхачо ца лой, низагI хьадаккха,
Конторе сай дегI Iодилла.
Даьла! Сох, дех аз, Iа бехк ма баккха,
Рузкъага сона тIий тилла...
Майра ва со хIанз, чухь са а доацаш,
Конторе чувода, тетта.

«ДIагIоргвац! — оал аз.
—КIа е борц боацаш!
Со уккказ вагIаргва бетта!»...
Баскхарма вел сох, гучайоах кхала:
«Сигалар вежар хьо?!»—яхаш.
«Вайтав со, — ях аз, — тIерча цу
Дала,
Вале а укх юрта вахаш...
Вода со шортта, ах—пунт кIа ийца,
Нах хьахьеж, согахь цецбаьнна.
Беташ ца белта дIахайча шийца,
Чоалдарг а хур моцагI ваьнна...
«Я, АллахI! — ях аз.
—Лоравир тховсар,
Къоал—къул даь,
къинош ца хьоарчош»...
Лов сона цун беркат кхы
дукхагI совсар,
Се моргаш къинойл ца корчош.
Са нанилг ягIа, гIийла бIарг лекхаш,
«Хоастам ба, — йоах цо, —
цу Далла!»...
Тею аз миска, шийла кулг хьекхаш:
«КIа дахь аз. Хьо такхкал алла».—
«Тховсар я, са кIаьнк,
пIаьраска бийса,
Кховдаде деза вай оагIа.
Байнараш эттаб цунга сатнийса,
Вай лоаллах кхоъ вийста вагIа»...
Шаь мах бац дунен, къематди деце,
Из дицлаь бокъо яц ваха...
«КIа ахьа вода, хьо духьал еце.
Хьалхал хьо. Гой, ишгта ягIа.
Кхоъ олг даьд нанас, сагIийна дала,
Боарз санна, лоха тол ягIа.
Пхьор — марта доацаш массе
воал хала,
Биза хIанз хьакимаш багIа.
Пхьидий мо, берий бIаргаш хьадагIа,
Хьахьеж уж цецдаьнна, тийна.
Нанас йоах:
«Нагахь, гIо ца дой наха,
Тамаш я дусе тхо дийна»...
Царг тохаш олгах,
бисмал доах хьалха,
Нана елх, бIаргех хий легаш.
Дунен хьал тарлу тоадала, талха,
Дика мо, Iазап а хьегаш.
Уж дика бахар, хIама ца эшаш,
ЦIен—че яр, доахан дар детта.
Ше а яр, курра, кхонашкахь хьежаш,
Ца кIордош кIоажош тIа сетта.
Цун туфлей кIоажош лакха дар
шецца,
Де ховра кхычарна хьехар.
Прокурор хинна мар вихьар сецца,
Фуд ца ховш топаш а техар.
Йоллащехь мехка, боахамах ехар,
Мел хиннар фега хьалхецаш.
ТIехьар—тIа мIарга Бере а техар,
ХIанз миска я ер, дог сецаш.
Цхьан дийнахь, иштта,
шемелдар дехар,
Дац укхан наха де цхьаккха хьехар...

Тоъала ха я готаш йолаенна. Европа мехкаш фашистий доалар мукъадоахаш, Германе лаьтта лелхийташ бувхьаш ба тIом. Бакъда, адам меца а халача хьале а да.

Тха Шпартун Николай хьувз
чураваьнна,
«Складера, тхов ийца,
кIа кхнхьад урагI!
Хаьхо а хиннавац цу къушта гаьна»...
Ше ва из бат яьга,
гарг йоаллаш ворох.
Пудинка шоллагI етт бигаб,
йоах сийсар,
Жа—Iул а корош дац,
цхьанне ниI йийла.
Нанна а бехкаш цо, тугаш Iокхийсар,
Цуприк-ам латташ вар ладувгIаш,
гIийла: —
«Сатема шоа баьттIаб. ТIатеIай моцал,
ФуннагI а дергда дас, дезал ца бойта.
Моцалло нийрчавоакх, цо юв син хозал.
Мел долчох баьха уж кхаьчабац
той тIа.
Чухь меца, биркъе ба.
Тиф а да даьржа,
Шпартун, вай бокъо яц хIанз
гIалгIайх кхарда.
ТIем тIара цIакхаьча Султан
вар Iаьржа,
Дорхвенна, кийчча вар из дуне дарда.
Нана дIаеллача моцалла енна,
Сесаг а, кIалйиса, уллаш я метта.
Из гучал толаш дар валаре венна,
Цудухь ях аз хьога,
Iа мухь ма бетта». —
«Цуприк! Iа сацийта! —
Шпартун тIачайхар,—
КIал даьха вай а да тIой
даъал меца». —
«Мухьах-ам тарлу хьох яIанза
IайгIар!
Жерошта меца ва! Шпартун,
хьо саца». —
«Набахта гIоргва хьо!
Дош алал цIаьнха?!» —
Бригадир чугIертар,
бе шод а къувлаш.
ЦаI мара боаца бIарг сегалуш саькха,
Ший бордаш дуар цо,
хьацар тIадувлаш.
(ДIохододар хургда).

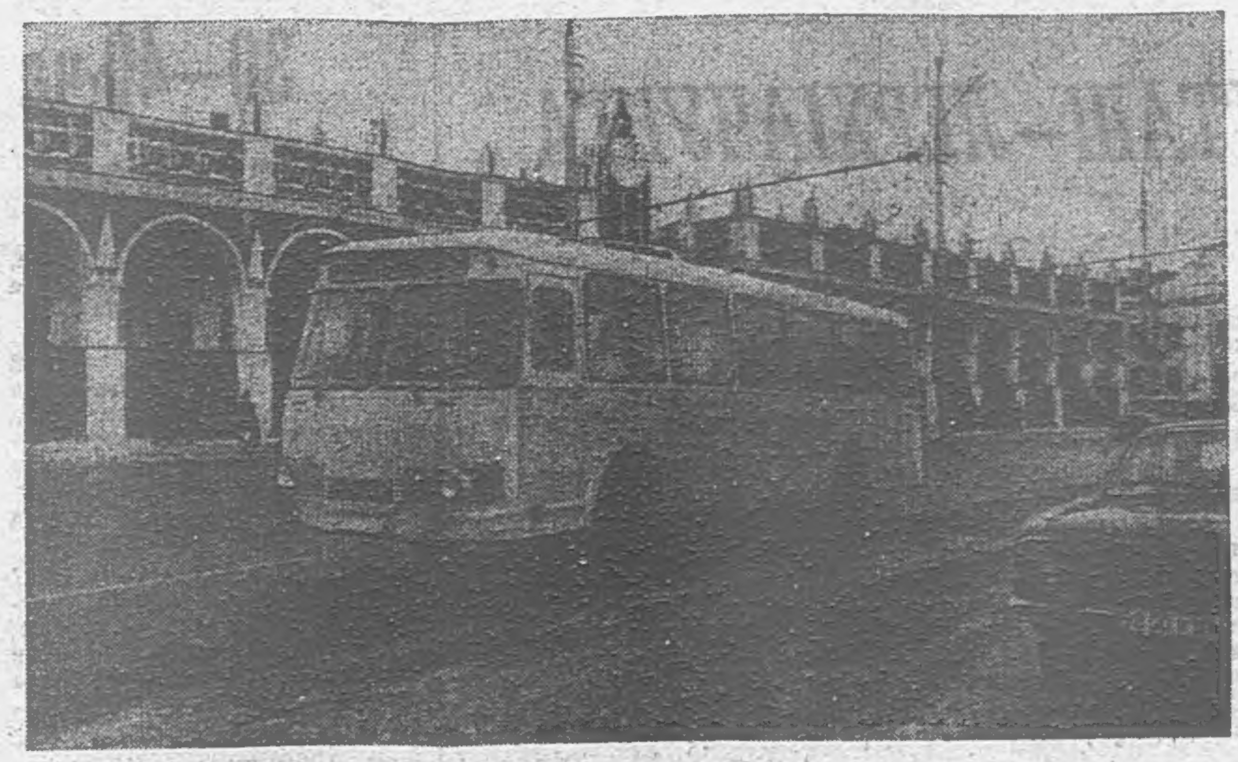

Города улицашка араяьлар «Къахьетамен унахцIенони фонда Калужски отделени» аьнна йоазув тIадолла автобус. Цун дыша—инвалидаштен къоаноштен лаьрхIача Калужски территориальни центре бахача наха лерхI Москве, Ясне Поляне, иштта кинотеатре баха. Коляскашка мара дIахьа ца лелалуш бола уж дукххача шерашка гаьнна дIабаха таро йолаш хиннабац.

Калужски авторемонтни завода болхлоша из автобус коляскащца дIа-са лела инвалидаш лелабергболаш тоаьй. Цу автобуса наIарех цаI гидравлика новкъосталлца трапа хьисапе ерз, хIаьта цу тIагIолла инвалидаш хийцца салона чу боал, лаьрххIача приспособленица коляскаш дIачIоагIъю. Иштта автобуса чу медицински персонала лаьрхIа моттиг, сов йола хIамаш дIаехнара отсек я.

СУРТА ТIА: къахьетамаш автобус Калуге.
Р. ДИКА сурт.
(ТАСС фотохроника).

УГУРЧИЕВ Азмат-Гири.

ВОАШ ХЬАДАЬР МАРА ХУРГДАЦ

Цу хьакимашта тоам
бар деш,
Даьхад халкъ,
цар Iехадеш.
Ялсамале дах вай яхаш—
Хьалкхееш из сомий беш.
Перестройка бIаргаш
дийлла
Хьежача фу дар гуш
хиннар?
Боахам бар гIомарах
билла,
Вай кхебаь сом миста бар.

Лазар гаьна ца даржийта,
Сага дегIах маьже йоакх.
БIаргашта гуш ца валийта,
Из Iоажала кIалхарвоакх.
Цу доарахочоа тара беций
Хьажал, тахан шо
вай мохк?
ОарцагIдаьнна,
лаьлла деций
Пордув хинна
лаьтта дохк!
Долче, хIанз вай
эггара хьалха
Де дезаш дар фуд, аьлча,
Къамаьл доацаш,
хьаьнал, кхолха
Массане къахьийгача.
Из дац яхаш,
вож дац яхаш,
Дешаш кхувсар пайда бац.
Воаш дол-долча
мулаш доахаш
Тахан хьа ца даьр
хургдац.
Бакъда, тоъаш дац
вай сапаш,
Кхы эшараш а дукха да.
Бийнаш эгош,
ца беш пурхаш
Воаш хьадаьр нах,
вай хургда!
Харцахьбаьнна,
энжи баьнна
Тахан лелаш дукха ба.
Вай дерригаш
оарцагIдаьнна
Уж совцабар—декхар да.
Кхыметтел цхьаккха дыно
(Ховш ма дий из
моллагIчоа).
Цхьанне яхац
чхьагIар мела,
ТIакхувш хила харцахьчоа.

Суда залера

Бат хьаьнъяланзар

Сунженски районе бахача Ялхароев Бек-Ханеи Халдыхароев Iалиханеи даьча зуламех Iодийшача кхыметтел памятника керта тIара а мос гIоттаргья. Саг тешаргвоацаш хIамаш да царна «карагIдаьннараш». Масала, дIадахача шера октябра хьалхарча деношка, хьалхагIе шоайла дага а баьнна, моттигерча общепита чуйоагIача йий дохкача бара наIарах доахка чIегаш доха а даь, чубаьлар уж.

Эггара хьалха ахча лаха эттар къуй, цхьабакъда, из кораде аьттув баланзар. БIарг тIаэттар металлически яьшкана.

— Ахча когашта кIал Iотувсаш хилац, воше, — аьлар Бек-Хана. — Сона хетачох, ерригa фос цу дIа латтача яьшка чу я.

Кастта яьшка Халдыхароевгlар цIагIа яр. Дукха къахьийгар новкъосташа из хьаяста гIерташ. Юххера а из де аьттув баьлар. Фос иштта яр: кхалнаьха полтув, къаьстача ахчан 13 сом, ялх блок сигареташ, 40 лотерейни билет.

— Ер дош дац, — аьлар эккхийта Бек-Хана. — Укх лотерейни билетех кхаж барга хьежаш дагIа ха яц вай шинне. ХIаьта кхалнаьха пальтох хьайна ловр де мукъа ва хьо.

— Баркал хилда хьона! — гIадвахар Iалихан. — Са цхьа гаргара саг я Iай IатIаювха хIама йоацаш. Кхычо лелаяь-м я ер, яле а, аз ювцар а паччахьа йоI яц. Укх яьшках фу дича бакъахьа да вай?

— Яьшкахи? — хьажюкъе шод беллар Бек-Хана. — Лостаяь Шолжа чу йолийтаргья-кх вай из, станични Совета зданена гаьна доаццаш.

КIезигчох кхоачам бе лаьрхIа боаца новкъостий цу бус ЦIе Октябрь яхача улицагIа йоаллача сахьаташ тоадеча мастерской чубаьлар. Цигара цар дихьар 324 сом мах бола тайп-тайпара сахьаташи царна эша оатхалаши. Цигара баьлча «Союзпечата» № 2 йолча киоске а ка хьекхар цар. ХIанз къуша лочкъабир ши тума доаккха кхалнаьха тIормиги, цхьа соми, киоскера З. Арапхановoвай доалахьара «Заря» яха сахьати.

— Хьох дIакхийттача хана денз никъ хилац са, — аьлар Бек-Хана, шоашта кхаьчача йоккха йоацача феса IобIара а хьежа. — Хьалха иштта дацар.

— Фу дар хьалха? Хьадувцал, воше, — хьоаставелар Iалихан.

— Масала, 14-ча августа «Сунжа» яхача ресторанах йоаллача витаминни баре «хьоащалгIа» ваха хилар со. Фусамдай цIагIа бацар. Цигара аз дихьар 1060 соми 8 магнитофонни кассетеи. Цул тIехьагIа, цхьаши кIира даьннача гIолла, ГIажий-Юрта вахача И. Пошева цIагIа «чуэттар» со. ХIанз аз лочкъайнр маIача наьха кочи, костюми, полтуви, дошо гIози ши коронкеи. Лоацца аьлча, Пошевгlарна 864 сома зе дир аз, сайна иззала пайда а беш.

— Аьттув боалаш саг ва хьо, — доккха са даькхкар Iалихана. — Кхозза катехача дукха хIама кхачанзар сона. Iай ювхае польтув йоацаш ва со.

Из-м доккха зе дац, — велавелар Бек-Хан. Хьайна кхаьчача сахьатех цаI Iа хьалой, пальто йолаш ва хьо.

ЛийрхIар кхоачашхинна Халдыхароев кхы феса ваханзар, хIаьта Ялхароев ше цхьаь «болх» бе волавелар. Цо кхетадир бахача наьха цIеношка чувувлар пайдане хIама долга. Цунца дувзаденна дар 7-ча октябре из ГIажий-Юрта Пролетарски улицагIа яхача З. Хасуевай фусаме кхачар. Цигара Бек-Хана араера маIача наьха костюм, плащ, кхоъ коч, полувер, портфель-дипломат.

Укхох кхоачам бича фу дар-те? — яха уйла ессар Ялхароева дег чу. Цхьабакъда, цу ханна цун бIарг тIаэттар гаьна доаццаш дагIача Р. Газимагомедова цIенна. ХIанз Бек-Хана гардероба тIакхийтар маIача наьха хачи, ши отрез, тхан пазаташ, петара шарф, шинъ дошо гIози совгIата денна мукхи. Лоацца аьлча, цу бус 1375 сома маьха «пайда» бир шийна Ялхароева.

— Тамашийна хIама дар Ялхароева даьр, — йоахар суде Р. Газимагомедова. — Iурра балха ваха кийчлуш воаллар со. Цу ханна наIарах хIама техар. Со дIаарахьежача вовзаш воаца зIамига саг латтар. Автобус соцаш йола моттиг мичай, аьнна, хаьттар цо сога. Аз дIааьлар. Цул тIехьагIа балха дIа а ваха, сахьат гаргга цига а даьккха со чувеча, цIагIа къоал даьдар. Дегабуам бир аз сецца венача «хьашах».

Халкъа суде дийцар Ялхароева а Халдыхароева а дош. Хьалхарчоа диъ шу, шоллагIчоа кхо шу набахта чубахка ханаш техар. Цул совгIа, паччахьалкхенни бахача нахан шоаш даь зе меттаоттаде дезаш а ба уж.

М. САИДОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

24 ФЕВРАЛЬ,

ШОАТТА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.30 — Вай беш.
9.00 — Никарагуа ансамбла концерт.
9.45 — Мультфильм.
9.55 — Документальни фильм.
10.55 — Саг, Лаьтта. Вселенни.
11.55 — Коталон 45 шу дузаш. «Капитан С» яха художественни фильм.
13.20 — Документальни фильм.
13.50 — Хьайбай дунен тIа.
14.50 — Спектр.
15.20 — В. Горовиц (пианино).
16.10 — Дакъалоаца нах.
17.40 — «Радуга» яха халкъа кхоллама телепрограммай VIII Дунен халкъашта юкъера фестиваль.
18.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама.
18.45 — Мультфильм.
19.10 — «Отель «Бертрам» яха художественни фильм. 1-реи 2-гIеи сереш.
21.00 — Ха.
21.30 — Телескоп.
21.55 — «Счастливый случай» яха дезала викторина.
23.00 — Ах бийса ялалехьеи тIехьагIеи.
00.45 — Ден лув-кхера.
1.00 — «Бой на перекрестке» яха художественни фильм. 2-гIа сери.
2.00 — Шо хьех Ротару Софияс.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — М. Кристалинскайна хетаьь передача.
9.40 — «Потерпевшие претензий не имеют» яха художественни фильм.
11.15 — Прогресс. Информаци. Реклама.
11.45 — Массанена йола педагогика.
12.45 — «Противостояние Н. П. Старостина» яха «Футбол сквозь годы» яхача книжках йола передача.
13.30 — «Ночью на белых конях» яха ялх сери йола фильм. 1-ра сери. (Болгари, 1986 ш.) (Премьера).
14.30 — «Советская Россия» яха видеоканал.
17.05 — «Нагахьа санна со корже...» Халкъа депутаталла кандидаташа дувц (гIалгIай меттала).
17.35 — «Угол зрения» яха передача.
18.45 — Къамашта юкъера гIулакхаш: диалогага бода никъ. Прямой передача. Телефонаш: 22-26-68, 22-93-92, 22-01-65.
19.45 — Киножурнал.
19.55 — Музыкальни открытка.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.15 — Коньобежни спорт. Дунен чемпионат.
21.00 — Спидвей. Дунен чемпионат. Алма-Атера передача.
21.30 — «Прощенное воскресенье» яха передача.
22.30 — «Юрмала-90».

25 ФЕВРАЛЬ,

КIИРАНДИ

I ПРОГРАММА

8.00 — Массанена йола спорт.
8.15 — «Спортлото» тираж.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.00 — Iуррехьа.
10.00 — Даьхенна гIулакх ду аз.
11.00 — Iуйрийнара сакъердаме программа.
11.30 — Никъберий клуб.
12.30 — Музыкальни киоск.
13.00 — Хоккей. СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Химик». Перерыве — спидвей. Дунен чемпионат.
15.15 — УнахцIено.
16.00 — Юрта публицистически программа.
17.15 — «Марафон-15» яха берий информационно - публицистически программа.
18.45 — Ерригроссийски конкурса лауреат Лукин Сергей (домбра). КIиранден кинозал.
19.00 — «Сегодня в нашем городе» яхача мультфильма премьера. «Аплодисменты...» яхача документальни фильма премьера.
19.55 — «Непрофессионалы» яха художественни фильм.
21.00 — 7 ди.
22.00 — Дамиленах йола уйлаш.
22.15 — П. И. Чайковские еррига симфонеш. № 6 йола симфони.
23.15 — А. П. Чехова музейх йола передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Зарядка е отта!
8.15 — Документальни фильм.
8.40 — Скрипач Ланцман Владимир (Канада).
9.30 — «Атака» яха художественни фильм.
11.00 — Коллаж.
11.05 — Документальни фильм.
11.30 — Никъберий клуб.
12.30 — Болама поэт. Мультипликаторах А. А. Алексеевх.
13.10 — Халкъа ашараш.
13.25 — «Ночью на белых конях» яха художественни фильм. 2-гIа сери.
14.30 — «Советская Россия» яха видеоканал.
17.05 — «Войла дагадовлий вай (нохчий меттала).
17.55 — Литературно - художественни видеоканал.
18.45 — Социальни хьашташта теркам тIабохийташ (нохчий меттала).
19.25 — Оаш дехарах вIашагIкхетар. Илли дIаоал А. Мальсаговс. Концерт (гIалгIай меттала).
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.15 — Коньобежни спорт. Дунен чемпионат.
21.00 — 7 ди.
22.00 — «Юрмала-90».

26 ФЕВРАЛЬ,

ОРШОТ

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
16.25 — Берий сахьат (французски метта урокаца).
17.25 — ЛагIаш.
18.25 — Коллаж.
18.30 — Ха.
19.00 — «Слово» яха художественно - публицистически программа.
21.00 — Ха.
21.30 — Актуальни интервью.
21.40 — «Солнечный ветер» яха художественни ялх сери йола фильм. 4-гIа корта.
22.55 — Киноконцерт.
23.45 — Ха.

II ПРОГРАММА

16.35 — «Завода да хила».
17.00 — Письмон тIехьашка — саг (нохчий меттала).
17.30 — «Дерригнех мадарра» (нохчий меттала).
18.20 — Информационно-публицистически программа.
19.00 — «Юрмала-90». Перерыве — бийса даькъала хийла шун, бераш!
22.00 — СССР Лакхехьарча Совета сессе.

РАДИО

24 ФЕВРАЛЬ, ШОАТТА

7.30 «Юрта вахар» (нохчий меттала).
7.45 Хоамаш.
7.55 — 8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 — 8.45 Агитпункта цIераш (нохчий меттала).
10.15 Концерт (нохчий меттала).
10.40 Халкъа депутаталла кандидаташ. З. Яндарбиев (нохчий меттала).
11.00 «Школьни глобус».
11.30 — 12.00 Къахетаме де вай? 2-гIа передача.
15.15 Классически музыка. Концерт.
16.00 Арендии подряд боях беш я (нохчий меттала).
16.15 — 17.00 «Кавказа Iуйренаш». Радиожурнал.
18.00 — 19.00 «Музыкальни почта» (гIалгIай меттала).

25 ФЕВРАЛЬ, КIИРАНДИ

7.30 Передачай программа.
7.35 Республикански газетий обзор.
7.45 — 8.00 Вай депутаталла кандидаташ (гIалгIай меттала).
8.15 — 9.00 Даькъала дувц шо.
11.30 — 12.00 КIиранден музыкальни программа.
15.15 — 15.30 «Дешархо» (нохчий меттала).
16.00 — 17.00 Республика регинальни боахама расчетага. Экономически Iилмай доктора Р. И. Хасбулатова интервью.
18.00 — 19.00 «Иллеца доттагIал долчарна» яха концерт.

26 ФЕВРАЛЬ, ОРШОТ

7.30 «Юрта вахар» (гIалгIай меттала).
7.45 Хоамаш.
7.55 — 8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 — 9.00 Iуйрийнара концерт.
9.15 Дика товараш дукхагIа (гIалгIай меттала).
9.30 Музыка.
9.45 — 10.00 «Дек иллеш радио гIолла». З. Яндарбиева дувцар (нохчий меттала).
16.00 — 17.00 Информационно-музыкальни программа. Радиостудера прямой трансляци.
18.00 Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.10 Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.20 — 18.40 «Кагирхойн хан» (нохчий меттала).

Хаоттам

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 3—8 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 4—9, Грозне 5—7 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанеи ломмеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 0 —5, дийнахьа +6 +11 градус йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

ШОАТТА, 24 ФЕВРАЛЬ

С. М. Кирова цIерагIа парк. 6.00. «Энтузиаст» яха футбольни клуб. 8.00. Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. 8.00. Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш. 8.30. Машинкаца аьхинга хIамаш яра курсаш. 12.00. «ЦIагIара медсестра» яха курсаш. 15.00. «Дизайн быте» яха курсаш. 16.00. Халкъа драматически театр. 17.00. Гитаристий берий кружок. 18.00. Балетни студи. 19.00. Дискотека.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа ДК. 11.00. Технически кхоллама кружок. 14.00. Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш. 16.00. Китайски гимнастика. 18.00. «УнахцIено» яха клуб.

С. М. Кирова цIерагIа ДК. 9.00. «Кружевница» яха клуб. 12.00. Игротека.

Химикий ДК. 17.30. Духовой оркестр. 18.00. Камерни хор. 18.00. «СелаIад» яха халхара коллектив. 19.00. «Лидер» яха спортклуб.

Сердалон болхлой ЦIа. 9.00. «Рукодельница» яха клуб. 12.00. «Iалами вайн» яха клуб. 14.00. «Маски» яха берий театр студи. 16.00. Гитаристий ансамбль. 18.00. Гитаристий ансамбла концерт.

«Красный молот» завода ДК. 9.00, 13.00, 18.00. Iарбий меттала къаьмал де Iомалу вай. 13.00. Эстрадни оркестр. 15.00. «Вай беш» яха клуб.

Пролетбата цIерагIа ДК. 19.00. «Сириус» яха дискоклуб.

«Оргтехника» объединене ДК. 9.00. Игротека. 10.00. Вокально - инструментальни ансамбль. 12.00. Кагирхой цIей. 12.00. Аэробика.

М. Горьке цIерагIа клуб. 10.00. «Кружевница» яха клуб. 10.00. «Хозяюшка» яха клуб. 13.00. «Теремок» яха киноклуб. 13.00. Макраме дукхаезараш хьех оаха.

Хлебокомбината клуб. 9.00, 16.00, 18.00. «Каратист» яха клуб. 9.00. «Говза кулгаш» яха клуб. 11.00. «Грация» яха клуб. 13.00. «Кружевница» яха клуб. 16.00. «Мукъам» яха студи.

В. Маяковске цIерагIа клуб. 15.00. «Солнышко» яха киноклуб. 17.00. «Неш» яха клуб.

КIИРАНДИ, 25 ФЕВРАЛЬ

С. М. Кирова цIерагIа парк. 6.00. «Энтузиаст» яха футбольни клуб. 8.00. Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш.

Офицерий ЦIа. 11.00. Филофонистий клуб.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. 8.00. Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш. 8.30. Машинкаца аьхинга хIамаш яра курсаш. 8.30. «Росинка» яха халхара ансамбль. 9.00. Балетни студи. 10.00. «Улыбка» яха халхара халкъа ансамбль. 11.00. «ЦIагIара медсестра» яха курсаш. 12.00. Вальнии дискои халхарий школа. 13.00. «Меридиан» яха халхара халкъа ансамбль. 15.00. «Дизайн быте» яха курсаш. 19.00. СалаIара сайре.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа ДК. 19.00. Нохчий мотт Iомабу вай. 10.00. Технически кхоллама кружок. 14.00. Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш. 14.30. «Юный ленинец» яха берий кинотеатр. 15.00. Дискотека.

С. М. Кирова цIерагIа ДК. 11.00. Игротека. 12.00. «Мультик» яха клуб.

Химикий ДК. 10.00. Изостуди. 11.00. «Нийсархо» яха мукъача ден клуб. 17.00. Вай ханарча халхара ансамбль. 18.00. «Лидер» яха спортклуб.

Сердалон болхлой ЦIа. 10.00. Ло баккхен хIамаш тегеи Iомалу вай. 12.00. Английски мотт Iомабу вай. 12.00. Хореографически кружок.

«Красный молот» завода ДК. 9.00, 13.00. Ло баккхен хIамаш тегеи Iомалу вай. 13.00. «Космонавт» яха берий кинотеатр. 14.00. «Соловушка» яха вокальни группа. 14.30. Эстрадни оркестр. «Колокольчик» яха берий театр.

Пролетбата цIерагIа ДК. 14.00. «Теремок» яха киноклуб. 14.00. Вокально-инструментальни ансамбла концерт.

«Оргтехника» объединене ДК. 9.00. Игротека. 10.00. Вокально - инструментальни ансамбль. 10.00. Ло баккхеи хIамаш тегеи Iомалу вай. 10.30. «Росинка» яха киноклуб. 12.00. Аэробика. 18.00. Дискотека.

М. Горьке цIерагIа клуб. 9.00. Ло баккхарей хIамаш тегарен курсаш. 13.00. Игротека. 14.00. Фаьлг болча хьоашалгIа.

Хлебокомбината клуб. 9.00. 13.00. Ло баккхен хIамаш тегеи Iомалу вай. 12.00. Вокально - инструментальни ансамбль. 17.00. Кагирхой салаIара сайре.

Редактора зам.
М. М. ХАМХОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907. г. Грозный, Маяковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 22-45-57; редактора заместитела — 22-85-07; бехктокхама секретара — 22-84-68; отделий: партийни вахара — 22-53-12, промышленностеи транспорте» — 22-75-81, 22-65-01; юрта боахама — 22-47-84, 22-90-66; культура — 22-64-75, 22-75-78; письмой — 22-85-64; машинописни бюро—22-89-51; корректорски — 22-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 22-45-57; заместителя редактора — 22-85-07; ответственного секретаря — 22-84-68; отделов: партийной жизни — 22-53-12, 22-54-04; промышленности и транспорта —22-75-81; 22-65-01; сельского хозяйства — 22-90-66; 22-47-84; культуры — 22-64-75; 22-75-78; писем — 22-85-64; машинописное бюро — 22-89-51; корректорская — 22-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ03014. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 654.